

TISKOVINA

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

let: XLVI oktober 2014 številka: 10

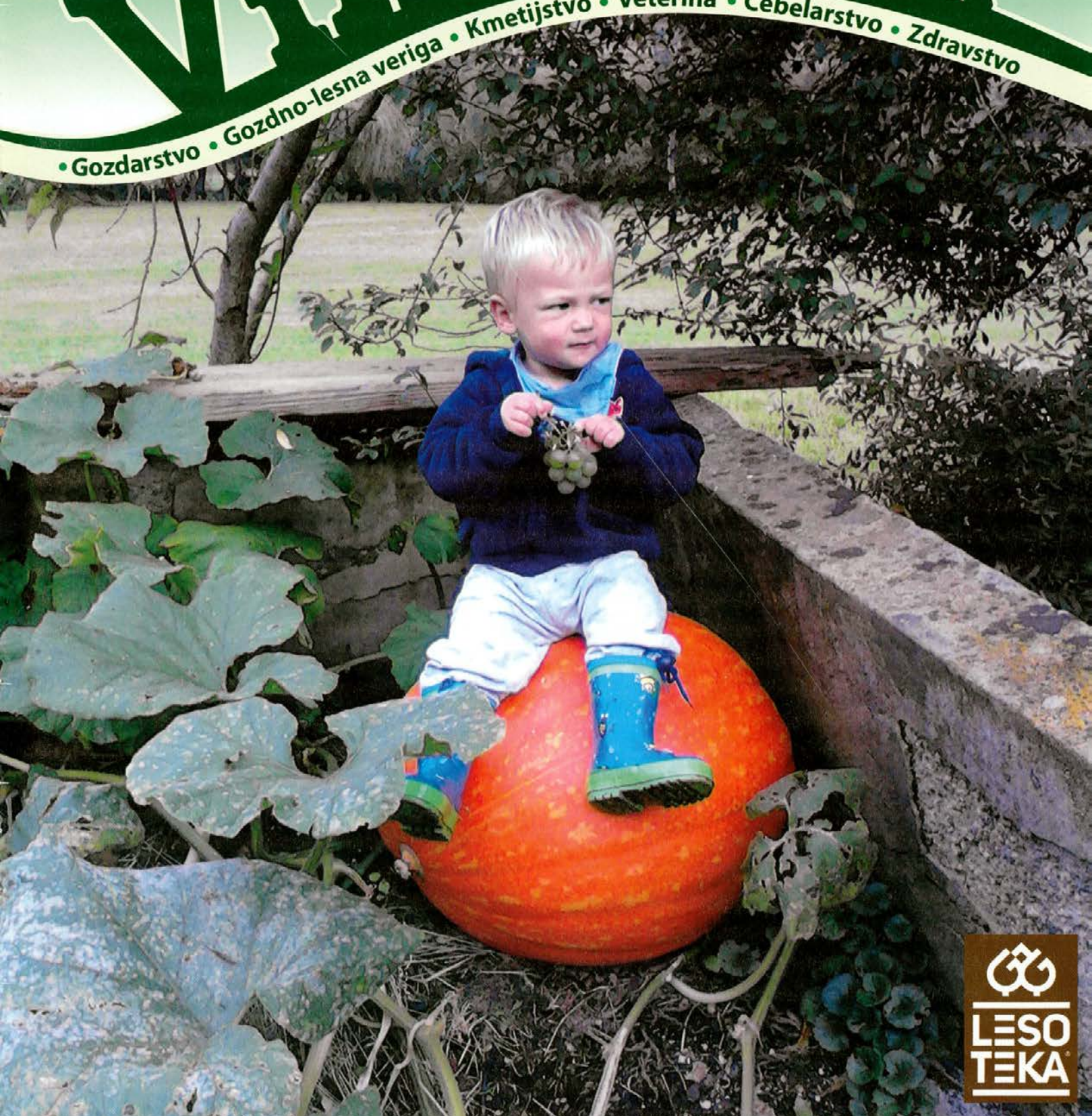
Cena: 2,92 EUR

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Gozdno-lesna veriga • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo

• Leto je naokoli • To smo mi • Malha smeha • Razširimo obzorja • Prgišče zgodovine

Listnica uredništva

Akcija "posvoji drevo za en evro" – pomoč naravi ali kaj?

Ida Robnik

Med banalnimi hišnimi opravili prileti informacija iz TV-sprejemnika o možnosti posvojitve drevesa z vložkom enega evra in trajnega zapisa imena posvojitelja na tablici pred vsakim drevesom. Seveda takoj prisluhnem, saj me kot bivšo zaposleno v podjetju Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., še vedno zanima vse, kar je povezano z gozdom in drevesi. Ideja se mi obrača po možganih, ki skupaj s čustvenim delom skujejo sliko o "mojem" drevesu, pod katerim lahko sedim in razmišljam ali mirno prebiram

knjigo, ga objemam, ob njem zaspim ... Pomislim, da bo glede na predhodno informacijo o posledicah žleda, ki v nekaterih predelih Slovenije še vedno niso odpravljene, to najbrž pomenilo prispevek k temu. Ali pa morda kot že nekatere pretekle take akcije, kot je sajenje lip ob osamosvojitvi, pa nekje na Balkanu, ko so ob ugotovitvi, da izginjajo oljčna drevesa, organizirali sajenje novih, tudi v smislu posvojitve, kot pomoč naravi, da ohrani drevesno vrsto, in seveda človeku za njegov obstoj.

Seveda grem takoj v akcijo. Priročni internet takoj ponudi strani z naslovi, ki nas vabijo, da podpremo akcijo, ki pa ni namenjena temu, kar sem si predstavljala, temveč jo organizira Citypark Ljubljana oziroma njegovi trgovski centri kot "družbeno odgovorno in okoljsko naravnano akcijo" (Novice) z namenom posaditve dreves, ki bodo s svojimi funkcijami pripomogla h kvalitetnejšemu in prijaznejšemu počutju kupcev. Za posvojitve drevesa pa ni dovolj prispevati en evro, temveč je najprej treba v eni izmed trgovin Cityparka zapraviti 30 evrov, potem pa izpolniti pogodbo o posvojitvi, ki je sestavljena tako, da bo marsikdo moral k notarju ali odvetniku po pomoč.

Seveda si jaz in še nešteti drugi prebivalci naše dežele ne moremo privoščiti potovanja v Ljubljano, nakupa nad 30 evrov in potem še pomoči nekoga, ki bo izpolnil pogodbo o najemu drevesa. Naših imen torej ne bo na uglednih ploščicah ob posajenih drevesih. Da je akcija "posvoji drevo za en evro" čista tržna poteza zvitih komercialistov, s katero privabljajo kupce, je lahko vsakemu jasno.

No ja, saj je prav, da so urbana okolja urejena človeku prijazno. Mi s podeželja pa se bomo še naprej sprehajali po bližnjih gozdovih, za katere zgledno skrbijo lastniki, gozdni posestniki, GG in Zavod za gozdove, se v njih odpočili, nadihali svežega zraka, pobrali kak gozdni sadež in poslivali kakšno navadno ali nenavadno drevo, ki bo brez naših imen na ploščicah pred njimi še bolj naše v trenutkih, ko bomo ob njem.

Smreka velikanka

Marta Krejan Čokl, prof.

Foto: Saša Kencijan

Na Navrškem vrhu nad Ravnami na Koroškem imajo naši gozdni delavci še vedno veliko dela zaradi posledic februarkega žledoloma. Sicer vitalno in zdravo smreko velikanko ob robu gozda pod domačijo Navršnik, ki ji je žled polomil veje, so napadli lubadarji, zaradi česar se je začela sušiti. Kar trije mojstri Tone Pačnik, Simon Knez in Bojan Ošlak so se je morali lotiti, da jim jo je uspelo varno podreti, oklestiti in odpeljati. Podrli so jo 30. septembra 2014 in izmerili kar 122 cm prsnega premera ter 150 cm na štoru. 37-metrška smreka je imela bruto 16,2 kubičnih metrov, nekatere njene veje pa so bile tako debele, da bi jih lahko imeli že kar za debla.

Slovenski sekači med najboljšimi na svetu

31. svetovno prvenstvo gozdnih delavcev 2014

Marta Krejan Čokl, prof.

Pred štirimi leti je Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec organiziralo državno prvenstvo gozdnih delavcev, na katerem so si trije najboljši profesionalci in eden od mladincev, mlajših od 24 let, prislužili sodelovanje na svetovnem prvenstvu, ki je bilo pred tremi leti v Belorusiji. Lani je sito predstavljalo tekmovanje, ki ga je organiziral GG Maribor, skozenj pa so se uspeli prebiti mladinec iz Soškega GG Tolmin Andrej Oblak in profesionalci Robert Čuk, podizvajalec za Skupino Gozd, Ivan Gnus iz GG Brežice in Damir Pelko iz Skupine Gozd.

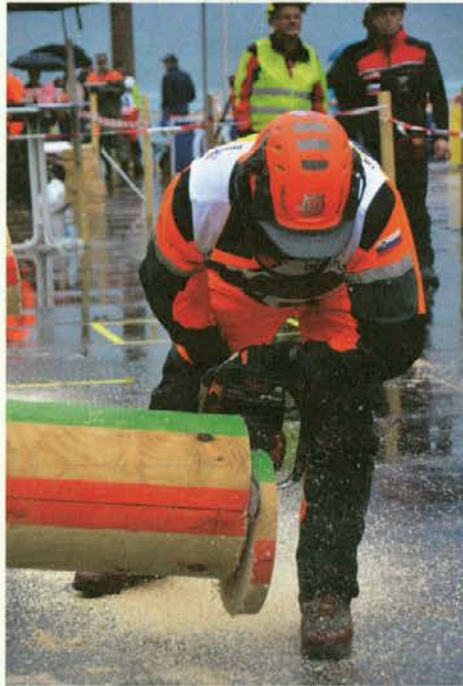
S pomočjo GIZ gozdarstva (Gospodarsko interesno združenje gozdarstva), katerega ustanovitelji so gozdna gospodarstva, in s sodelovanjem Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna je ekipa slovenskih sekačev letos odpotovala v švicarsko mesto Brienz ob istoimenskem jezeru, ki leži v bližini mogočnih tri- in štiritočakov. Ekipo so spremljali vodja Peter Kolar iz GG Maribor ter trener Boris Samec in tehnični vodja Tomaž Ščuka, oba iz SGLŠ Postojna. Seveda smo bili zraven še Dušan Gradišar, direktor Skupine Gozd in gonilna sila naših tekmovanj, ter navijači.

Najboljši sekači z vsega sveta se že od leta 1970, ko sta prvo svetovno prvenstvo skupaj organizirali Jugoslavija in Madžarska, večinoma na dve leti preizkušajo v petih disciplinah. Pri vseh je poleg časa pomembnih še precej drugih dejavnikov, med njimi je eden največjih poudarkov na varnosti in pravilnem rokovanju z motorno žago.

Hitro, natančno in varno

Tekmovanje, s katerega smo prinesli tri medalje, je trajalo od 10. do 13. septembra 2014, tekmovalci pa so nastopali po naključnem razporedu. Že prvi dan nas je s svojo spretnostjo navdušil mladinec Andrej Oblak, naslednji dan, ko je bilo tekmovanje v tehničnih disciplinah zaključeno, pa smo imeli več kot en dober razlog, da nazdravimo. Andrej je ob razglasitvi najboljših pri podiranju najprej

stopil na tretjo stopničko, drugič pa se je iz zvočnikov pred veliko množico ljudi s celega sveta zaslila slovenska himna. Zlato medaljo mu je prinesel **kombinirani rez**.

Pri kombiniranem rezu mora tekmovalc od dveh debel, ki sta postavljeni pod različnima kotoma, odrezati kolut, delno – približno pol debela – od spodaj navzgor, delno od zgoraj navzdol, kolut pa mora biti čim bolj raven in gladek.

Andrej Oblak je bil v tej disciplini za dve sekundi hitrejši od drugouvrščenega Madžara Tamása Répása, ki je tretjevrščenega Martina Schraitlerja prehitel zaradi napake, ki jo je ta naredil.

Amstutz Urs iz Švice je zmagal med profesionalci, Estonec Taavi Ehrpais je bil drugi, tretji pa Nizozemec Meijer Martijn. Naši so se uvrstili takole: Robert Čuk na 26. mesto, Damir Pelko na 32. in Ivan Gnus na 52.

Zopet smo pri Andreju, ki si je s **podiranjem** pridobil bron. Boljša od njega sta bila samo še Avstrijec Morgenstern Mathias in Nizozemec Eigenraam Harm.

Švicar Amstutz Philipp je v podiranju zmagal pri profesionalcih, drugi je bil Belorus Shkudrou Sjarhei, tretji pa Nizozemec Meijer Martijn. Damir Pelko si je prislužil 14. mesto, Ivan Gnus 26., Robert Čuk pa 39. Robert je imel smolo, saj se je

Med profesionalci je zmago slavil Nемеc Uli Huber, sledil mu je Latvijec Gatis Brencis, njemu pa Belorus Shkudrou Sjarhei. Robert Čuk je bil 9., Damir Pelko je zaradi napake pristal na 51. mestu, Ivan Gnus pa ravno tako zaradi napake na 54.

Pri tej disciplini morajo sekači čim hitreje oklestiti deblo z umetno vstavljenimi vejami, na katerem ne smejo ostati "štrclji" in ne sme biti predolgih ali preglobokih ureznin (meri se v mm).

Pri **menjavi verige** je bil med mladinci najspretnější Lubas Marek iz Slovaške, drugi je bil Morgenstern Mathias iz Avstrije in tretji Nемеc Martin Schraitle. Andrej je bil dovolj spreten za 10. mesto.

Profesionalec Róbert Rittlinger z Madžarske je verigo na motorni žagi menjal v 8.7 sekunde, za desetinko počasnejši je bil Francoz Caparros Yoan, Švicarja Amstutza Ursa pa sta od prvega mesta ločili le dve desetinki sekunde.

Verigo na sablji motorne žage je treba čim hitreje zamenjati, pri čemer se tekmovalc ne sme urezati (svetovni rekord je nekaj več kot 8 sekund, za lažjo predstavo pa naj povem, da je 14 sekund že zelo lep rezultat).

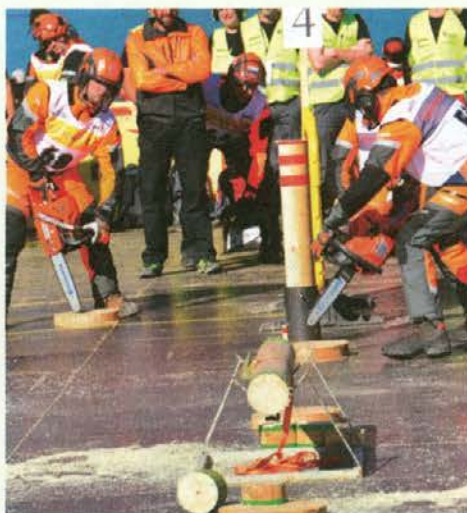
Zarezi v podlago pri **preciznem rezu**, torej dve precej veliki napaki, čeprav sta bili zarezki komaj vidni, sta Andreja Oblaka verjetno stali medalje. Zmagal je Tamás Répás, drugi je bil Martin Schraitle in tretji Švicar Rinaldi Marc. Andrej je bil 30.

Ole Harald L. Kveseth z Norveške je bil najboljši med profesionalci, Nizozemec Meijer Martijn je bil drugi, Finec Perämäki Jukka pa tretji. Ivan je bil odlični 11., Damir 35., Robert pa je tudi tukaj imel smolo in zaradi zarez v podlagi pristal na 67. mestu.

Pri preciznem rezu na podlagi mora tekmovalci odrezati kolut z dveh debel, ki ležita na žagovini, pri čemer ne sme zarezati v podlago, skrito pod žagovino.

Štafeta, pri kateri sodelujejo vsi člani ekipe, je disciplina, organizirana predvsem kot atrakcija za gledalce in ne šteje za točke svetovnega prvenstva. *Tekmovalci morajo drug za drugim čim hitreje in natančneje odrezati nekaj označenih kolutov na ležečih in stoječih deblih. V tej disciplini smo pristali na 18. mestu.*

Pri vseh disciplinah je poleg časa pomembnih še precej drugih dejavnikov, pri čemer sta dva od najpomembnejših varnost in pravilno rokovanje z motorno žago.

Slovenska ekipa se je med 30 državami uvrstila na 11. mesto, in dosegla največje število točk do zdaj, kar kaže na to, da fantje delajo res dobro in da imamo v Sloveniji odlično organizirano izobraževanje. Najboljši so bili Nemci, druga je bila švicarska ekipa in tretja italijanska.

Posamezniki so v skupnem seštevku dosegli naslednja mesta: 1. mesto Uli Huber iz Nemčije, 2. mesto Harald L. Ole iz Norveške in 3. mesto Shkudrou Sjarhei iz Belorusije. Damir Pelko je bil 23., Robert Čuk 40., mladinec Andrej Oblak pa 14. Pri mladincih je na 1. stopnički stal Morgenstern Mathias iz Avstrije, na 2. Marek Lubas iz Slovaške in na 3. Répás Tamás iz Madžarske.

Slovenska himna in Andrej na najvišji stopnički

Naša ekipa. Z leve stojijo: Tomaž Ščuka, Peter Kolar, čepijo: Robert Čuk, Andrej Oblak, Ivan Gnus in Damir Pelko

Ekipa z navijači

Švica je res lepa

Tekmovalni dnevi so bili precej naporni, nekoliko tudi zaradi vremena, saj smo imeli vse od sonca do sodre, a vseeno so organizatorji poskrbeli, da smo se naužili vsaj kančka njihovih lepot. Že ob odprtju tekmovanja so nas s parnikom popeljali po jezeru, proti večeru drugega dne pa z zobato železnico do hotela na gori približno 2000 metrov visoko. Upanje, da bomo vsaj od tam videli divje in čudovite tri- in štiritoisočake Eiger, Jungfrau, Monch in druge, je prekrila gosta megla s sodro.

V nedeljo se je toliko zjasnilo, da smo vsaj s prelaza Sustenpass, 2240 metrov, kjer nas je vodila cesta med vračanjem domov, lahko občudovali zasnežene gore in njihove ledenike.

Čez dve leti pa, če bo vse po sreči, ekipa odpotuje na Poljsko ...

Moris Samec in Dušan Gradišar; Pelko.

Ivan Gnus je navdušil s preciznim rezom.

Tri medalje za našega Andreja Oblaka

Z motorno žago se da tudi kipariti

Ivanovi najzvestejši navijači

Z zobato železnico navkreber

Brez besed ...

Naš zvezdnik med izjavo za Prvi program Radia Slovenija

Sekaško tekmovanje lastnikov gozdov

Avgust Kunc, univ. dipl. inž. gozd.,
vodja ekipe

Slovenija ima že skoraj 60 % gozdov. Ti so v 80 % v zasebni lasti. Sečnja in spravilo lesa sta poglavitno opravilo in orodje pri gospodarjenju z gozdovi. Delo v gozdu je nevarno že v običajnih razmerah, posebno nevarno pa je letos, ko je na več kot polovici površine Slovenije gozdove poškodoval žled. Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) je pri sanacijskih ukrepih v gozdovih kot eno najpomembnejših prioritet postavil varno izvedbo načrtovanih del. Ena od aktivnosti ZGS pri tem je izobraževanje lastnikov gozdov, gasilcev, vojakov in drugih, ki sodelujejo v reševanju kriznih situacij ob naravnih nesrečah.

Letno v ZGS na krajših izobraževanjih za varnejše delo v gozdovih izobrazimo okoli 30.000 ljudi. Državno sekaško tekmovanje lastnikov gozdov, ki je bilo 24. avgusta 2014 že 16. po vrsti, na sejmu Agra v Gornji Radgoni, je poseben način spodbujanja usposabljanja lastnikov gozdov za varno delo v gozdu.

Slavnostna govornika ob otvoritvi sta bila direktor direktorata za gozdarstvo na Ministrstvu za gozdarstvo in okolje Jošt Jakša in direktor Zavoda za gozdove Slovenije Damjan Oražem.

Udeležilo se ga je štirinajst moških in dve ekipi žensk iz Območne enote Nazarje in Maribora. Za ekipo Območne enote Slovenj Gradec so tekmovali Mirko Komprij (lastnik gozda v Javorju), Ivan

Praznik (lastnik gozda v Spodnji Orlici) in Martin Medved (lastnik gozda v Zgornjem Razborju). Tekmovanje je potekalo v šestih disciplinah (varnost pri delu, kombinirani rez, precizni rez, zasek in podžaganje, kleščenje ter podiranje na balon).

Najbolj atraktivni disciplini sta vedno kleščenje in podiranje na balon, največ točk pa tekmovalc doseže pri disciplini zasek in podžaganje. Vsi udeleženci

Ekipa OE Slovenj Gradec na 16. državnem sekaškem tekmovanju lastnikov gozdov v Gornji Radgoni. Od leve: Matjaž Ramšak, Martin Medved, Mirko Komprij, Avgust Kunc, Ivan Praznik, Matevž Petrič in Janez Kodela.

tekme so dokazali, da sta njihovo znanje in spretnost pri delu z motorno verižno žago na izredno visoki ravni. Tekmo je motil dež, ki pa je obenem hladil močno razgrete tekmovalce. Vsaka tekma se seveda ocenjuje. Naši udeleženci so se zelo izkazali, saj so ekipno dosegli 3. mesto, med posamezniki pa je 3. mesto dosegel tudi Mirko Kompreg. Na koncu so bili zmagovalci vsi, saj so tekmovanje končali brez poškodb!

Po končani tekmi je minister za kmetijstvo in okolje Dejan Židan z direktorjem ZGS Damjanom Oražmom vsakemu od udeležencev podelil praktične nagrade.

Tekmovanja se ne bi mogli udeležiti, če ne bi imeli sponzorjev: Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, Gozdarska Zadruga Slovenj Gradec in Prevent & Deloza iz Celja, Prevoznništvo Korošec Drago. Vsem se še enkrat zahvaljujem za finančno pomoč pri izvedbi tekmovanja.

Je kotiček pod Uršljo goro ...

Marta Krejan Čokl in Gorazd Mlinšek

... kjer se je pred okoli 400 leti začel rod Sušnikov. Nam morda najbolj poznan Sušnik je Franc Sušnik, rojen 1898. leta, ki je bil ustanovitelj Gimnazije Ravne na Koroškem in študijske knjižnice v istem

Suška bajta

kraju. Suška bajta, ki je zamenjala nekoč pravo kmetijo na Suškem vrhu, stoji na 1034 metrih nad morjem.

Prvi pisni vir o Sušnikih, ki so živeli na kmetiji sredi gozda pod Uršljo goro, je iz leta 1680, in sicer govori o tem, kako je od šestih članov družine triletni Tomažej edini preživel kugo. Z ženo Barbaro sta potem nadaljevala rod Sušnikov vse do Štefana, ki je bil zadnji na Suškem vrhu. Takrat, menda leta 1869, so posestvo namreč prodali grofu Thurnu.

Kraj, kjer je nekoč stala domačija, ima posebno moč, kar je zaznalo kar nekaj ljudi, predvsem umetnikov in tistih z ustvarjalno žilico, zelo radi pa ga obiščejo

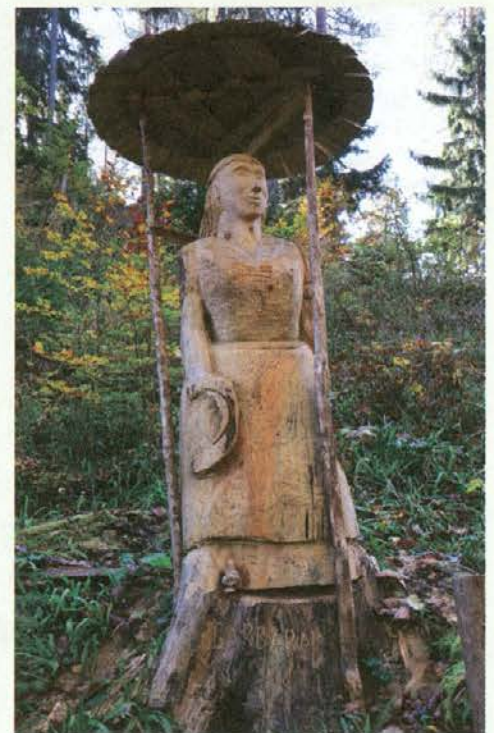
tudi kolesarji, jezdec, šolarji, pohodniki in ne nazadnje gozdarji in lovci, ki si tam lahko privoščijo zaslužen počitek. Da je kraj res navdihujoč, ne dokazujejo le verzi in pesmi našega pesnika Stanka Grla, ki je prav tam napisal svoje prve vrstice. Na ruševinah stavb Sušnikove kmetije je namreč domačin in entuziast Ferdo Kralj pred dobrimi petnajstimi leti postavil lesen bivak, ki ga je v svojstvenem stilu opremil skoraj do te mere, da bi se lahko kdo, ki si želi miru in skromnosti, kar preselil tja. V njem je vse za prijetno preprosto domače bivanje. Spominja na zelo dobro oskrbovan bivak pod kakšno goro. Tudi Ferdo pa ima tako kot Stanko v sebi

Ferdo Kralj ob kapelici, ki jo je izdelal s posebnim razlogom

Tomažej in Barbara. Fanta je upodobil Rudi Novak, dekle pa Ferdo Kralj.

Ferdo poziva avtorja te pesmice, naj vendarle ne ostane anonimen in se oglasi pri njem.

umetniško žilico: ustvarja lesene skulpture. Veliko takih najdemo okoli Suške bajte, in sicer so večinoma lesene, izrezane z motorno žago in izklesane z dletom. Še posebej zanimivo pa je to, da so narejene kar neposredno na panju podrtih dreves. Hiško in njeno okolico poleg lesenih kipcev krasijo verzi in pesmice Stanka Grla in mnogih drugih duš, ki so na tem koščku zemlje našle svoj navdih.

Bivak, kakor Suško bajto imenuje Ferdo, je izletniška točka z vpisno knjigo, na pokriti verandi pa si vsak lahko postreže s pijačo, včasih tudi s kakim kosom suhe mesnine, za kar lahko v pripravljeni škatlici pusti kak evro kot prostovoljni prispevek. Več kot upravičeno, verjemite!

Ferdo je vesel vsakega obiskovalca, ki ima rad naravo, predvsem pa gozd. Vsi uživajo v njegovem "kraljestvu". Mnogi se podajo na Sušnikov vrh kar iz Kota pri Prevaljah čez Macigojeve pašnike po gozdni cesti do Gladovne vode, od koder gredo po vlakni do Suške bajte. Lahko pa prideš do nje tudi po grebenu Pogorevca in Obretanovega vrha.

Ferdo se nenehno trudi in ustvarja v tem kotičku pod Uršljo, vključuje pa se tudi v slikarsko kiparsko kolonijo pri Povhovem mlinu in z veseljem izdelava kakšno leseno skulpturo po naročilu.

Najbolj skrbni lastniki gozda v letu 2014

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

Vestno in načrtno delo v gozdu je dolgoročna naložba. To so vedeli že lastniki gozdov in gozdarji v preteklosti. Sadove pametnega in preudarnega dela prejšnjih generacij v gozdu koristijo mlajše generacije. Na nadaljnji razvoj večnamenskega gozda pomembno vplivajo sonaravni ukrepi današnjih lastnikov in izvajalcev. Med njimi so zelo skrbni lastniki, ki se zavedajo, da je obstoj njihove kmetije odvisen tudi od gozda. Gozdovi imajo za vso družbo, ki živi v gozdnati krajini, najrazličnejše funkcije. Zelo vestni lastniki gozda si zaslužijo javno pohvalo. Eden od načinov je tudi izbor najbolj skrbnih lastnikov gozdov, ki jih vsako leto izbirajo v posameznih območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije.

Letošnja podelitev priznanj najbolj skrbnim lastnikom gozda je bila 29. maja na osrednji prireditvi v Šentrupertu na Dolenjskem, na kateri smo gozdarji obeležili tudi 20 let delovanja javne gozdarske službe (ZGS). **Med prejemniki priznanj je bil tudi v OE Slovenj Gradec izbran najbolj skrbni lastnik gozda, Janez Jevšnik, p. d. Anžej, iz Velunje.** Izbran je bil iz skupine v posameznih krajevnih enotah izbranih najbolj skrbnih lastnikov gozda. Tudi njim čestitamo in vam jih predstavljamo. Vsi predstavljeni lastniki so trdno povezani z gozdom in zanimivo je prisluhniti njihovim gozdarsko obarvanim doživetjem.

Med letošnjimi v krajevnih enotah izbranimi najbolj skrbnimi lastniki so tudi mladi lastniki gozda, ki so jim starši privzgojili skrb za gozd in domačo kmetijo. **Eden takih je Boštjan Uršej, ki so ga v KE Mislinja izbrali za naj lastnika v letošnjem letu.** Boštjanu je oče Tone pred leti predal domačo kmetijo Grmič (domače ime) na Kozjaku. Kmetija je velika 30 ha, gozda je 20 ha. Gozdna posest se razprostira od nadmorske višine 660 do 800 m. Na kmetiji živijo mladi gospodar Boštjan in njegova mama Jožica in oče Tone. Boštjanovi sestri Dragica in Mateja sta si ustvarili družini izven domačega kraja. Boštjan je že vse življenje navezan na

gozd, očetu je pomagal pri vseh delih v njem. Morda se je prav zaradi tega po končani osnovni šoli odločil vpisati na srednjo lesarsko šolo v Slovenj Gradcu. Uspešno je končal 3-letni program in bil kot mizar več kot 10 let zaposlen v lesarski panogi. Danes mu je mizarstvo hobi, svoje praktično znanje pa bo že naslednje leto s pridom uporabil v mizarstvu kot dopolnilni dejavnosti na kmetiji. Ceni dodatno vrednost gozda, ki ga daje obdelani les. Marljivost in preciznost mu prideta prav tudi pri delu z živo naravo, predvsem pa v gozdu. Ob očetovi pomoči izvaja vsa dela v gozdu sam in pri tem upošteva navodila revirnega gozdarja Matjaža Konečnika. Sodeluje tudi z drugimi gozdarskimi strokovnjaki in se z veseljem dodatno izobražuje ob razni strokovni literaturi. V gozdu ne vidi samo kubičnih metrov, ceni tudi ostale funkcije in vrednote domačega gozda, v katerem so prisotne pestre mlade faze. Je ekološko osveščen in nadaljuje z ekološkim kmetovanjem. Poleg gozdarstva je glavna dejavnost na kmetiji živinoreja. Boštjanu naj bo kot mlademu gospodarju priznanje najbolj skrbnega lastnika gozda 2014 v KE Mislinja nadaljnja spodbuda pri delu v gozdu in sodelovanju z javno gozdarsko službo!

Grmičeva kmetija na Kozjaku (KE Mislinja)

Boštjan Uršej (levo) in revirni gozdar Matjaž Konečnik pred Grmičevo kmetijo

Kmetija Lagoja na Tolstem vrhu nad Ravnami gravitira proti Dravski dolini. Z nje je lep razgled na Dravograd in hribe nad Dravo ter daljno okolico. Na nadmorski višini 650 m je blizu zanimivega starega jesena in v lepo urejeni okolici obnovljena hiša z gospodarskim poslopjem. **Na Lagojevi kmetiji gospodarji Ivan Božič, ki so ga za najbolj skrbnega lastnika gozda izbrali gozdarji KE Dravograd-Prevalje.** Kmetijo je dobil v last po tetini smrti leta 1976, ki je gospodarila na takrat še zelo nedostopni domačiji. Ivan ji je vsa leta pomagal pri kmečkih in gozdarskih delih. Po prevzemu kmetije so najprej obnovili stanovanjsko hišo, hlev in cesto. Leta 1981 so z gozdno cesto odprli tudi zgornji del gozdne posesti. Glavni vir za obnovo kmetije jim je bil gozd, za katerega še danes zelo vestno skrbijo. Lagojeva posest je velika 41 ha, z gozdom jih je poraslih 31. Tudi danes imajo glavni dohodek iz gozda, samooskrbovalno pa se ukvarjajo z ekološkim kmetovanjem. Gonilna sila pri delih na kmetiji je gospodar Ivan, a v veliko pomoč so mu žena Ivanka in sinova Andrej in Marko, ki živita v Savinjski dolini, kjer sta dobila službi in si tam ustvarila družini. Ivan skupaj z domačo pomočjo opravlja vsa gozdarska dela sam. Motorna žaga mu ni nikoli pretežka, skrb ima tudi za mladi gozd. Nega mu ni tuja. Znanje o varnem delu z motorno žago in gojenju in varstvu gozda je utrjeval na delavnicah, ki so jih ob pomoči Srednje gozdarske šole izvajali gozdarji javne gozdarske službe. Gozdarji so bili Lagojevim v veliko pomoč tudi v preteklosti. Ivan se rad spominja revirnih gozdarjev Ivana Kneza in Milka Pečolerja. Pri njih se je rad oglasil tudi revirni gozdar sosednjega revirja Franc Hudrap, ki jim je poleg gozdarsko strokovnih rad podal tudi druge nasvete za gospodarjenje na kmetiji. Z Ivanovim gospodarjenjem z gozdom pa je zelo zadovoljen mladi revirni gozdar Andrej Ribič. Medsebojno sodelovanje se odraža tudi v lepo negovanemu Lagojevemu gozdu!

Ivan Božič in njegova žena Ivanka skupaj z revirnim gozdarjem Andrejem Ribičem

Marsikateri lastnik gozda je nanj navezan večstransko. Rad ima gozd, skrbno gospodariti z njim, ceni pa tudi posekano drevo, ki z nadaljnjo obdelavo v zibko, drugo pohištvo in razne skulpture poveča njegovo vrednost. Med njimi je tudi Leopold Mithans s kmetije Vorovsko v Vuhreškem jarku. **Leopolda Mithansa so za letošnjega najbolj skrbnega lastnika gozda izbrali v Krajevni enoti Radlje.** Leopold je vse življenje povezan z gozdom in lesom. Je lastnik 53 ha velike kmetije, gozda je 40 ha. Gozd porašča strma, do leta 2013 za spravilo hlodovine zelo zaprta pobočja. Na kmetiji živita poleg Leopolda še njegovi sestri srednja medicinska sestra Ana in profesorica Lucija. Obe sta bratu v veliko pomoč. Osnovna dejavnost na kmetiji je gozdarstvo. Kmetovanje je biološko in ekološko usmerjeno. Živino in povrtnino imajo za samooskrbo. Gozd je njihova banka, za katero Polde že vsa leta zelo skrbi. Kmetiji, še posebno pa gozdu je tako predan, kot je bil nekoč gradbenemu podjetju v Radljah, kjer je bil zaposlen. Pred dvema letoma se je upokojil. Zdaj ima več časa za gozdarska, mizarska in druga dela. Natančnost je poleg skrbnosti njegova vrlina, ki mu pride prav tudi pri mizarskih delih. Doma je vse pohištvo izdelal sam iz dreves, posekanih v domačem gozdu. Vsak kos pohištva ima svojo zgodbo. Gozd skrbno neguje pa tudi sečnja in spravilo izvaja sam. Vestno opazuje gozd in revirni gozdarki Zdenki Jamnik pravočasno sporoča razne spremembe v njem. Veliko skrb posveča varstvu gozdov. Njihov gozd je bil kar nekajkrat na udaru. Po 2. svetovni vojni so morali posekati veliko lesa za obvezno oddajo, potrebno za obnovo domovine. Gozdu ni prizanesla niti narava. V letih 1970, 1982, 1983 in 1992 je večjo škodo povzročil veter. Letošnji žled jim je prizanesel. Leopold ali Polde dosledno upošteva nasvete in navodila javne

gozdarske službe, se stalno izobražuje ter obiskuje delavnice in tečaje, ki jih izvajajo gozdarji. Ni mu žal, da je prisluhnil revirni gozdarki Zdenki Jamnik in vodji radeljske krajevne enote Jerneji Čoderl in se prijavil na PRP-razpis. V veliko pomoč sta mu bili pri izdelavi projekta za izgradnjo vlake. Danes je težko dostopen gozd odprt. Leopold Mithans ima pozitiven odnos do vsega okoli sebe, še posebno pa do gozda. Pravi, da si še ni zaslužil priznanja za najbolj skrbnega lastnika gozda, ker mora še toliko stvari postoriti. Gozdarji smo mnenja, da se tokrat moti. Čestitamo mu in si želimo še nadaljnega sodelovanja pri delu v gozdu!

Leopold Mithans živi na domačiji v Vuhreškem jarku

Pri Leopoldu Mithansu se poleg revirne gozdarke Zdenke Jamnik rada oglasi vodja KE Radlje Jerneja Čoderl (na sliki)

Nad Mežico je na strminah Plata zasidrana kmetija Ober. **Danes je lastnik te kmetije mladi Jože Štern, v KE Črna izbran naj lastnik gozda.** Kmetijo mu je predala v last leta 1999 mama Jožica, ki je bila že 16 let vdova. Njen mož Jože se je pri delu v gozdu s traktorjem leta 1983 ponesrečil in umrl. Jože je bil takrat star 12 let. Zelo mlad je pomagal mami na domači kmetiji, že prej pa je spremljal očeta pri gozdarskih delih. Jože Štern je kmetijo prevzel z vso skrbjo. Rad ima vsa dela na kmetiji, najbolj pa uživa v gozdu. Izvaja vsa gozdarska dela v domačem

Z Lagojeve kmetije je lep razgled na Dravsko dolino

gozdu pa tudi drugje. Opremljen je z najrazličnejšo mehanizacijo. To opazi vsak obiskovalec Obrove domačije, kjer ga prijazno sprejmejo. Domačija Ober je na nadmorski višini 743 m. Pod njo in nad njo so strma gozdnata pobočja. Jože ima v posesti 84 ha zemljišča, od tega je skupaj 68 ha gozda. Varovalnega gozda je 21 ha. Tudi Obrov gozd je bil predvsem v spodnjem delu zaradi po plinu onesnaženega zraka iz topilnice svinca v Žerjavu močno poškodovan.

Jože gospodari na domači kmetiji Ober in kmetiji Starij, v solastništvu ima tudi del Prosenčeve posesti v Bistri. Glavni dohodek pri Obri imajo iz živinoreje in gozdarstva. Redijo pretežno krave dojilje. Dopolnilna dejavnost na kmetiji je gozdarska, Jože izvaja sečnjo, poleg tega pa še spravilo in pluzenje snega na gozdnih in drugih cestah. Pri delu na domači kmetiji mu pomagata žena Liljana

in sin Jože, ki je izšolan mizar. Jože je vesel tudi pomoči hčera Katje in Nike. Katja obiskuje srednjo zdravstveno šolo v Slovenj Gradcu, Nika je petošolka v mežiški osnovni šoli. Čeprav je Jože zelo zaposlen v domačem in drugih gozdovih, še najde čas za pašno skupnost Macigojevo, ki ji že nekaj let tudi predseduje. Verjetno se njegove inovativne ideje odražajo tudi v lepo urejenih pašnikih na Macigojevem. Veliko veselje ima tudi s konji. Rad sodeluje na *štehvanju*, stari ljudski fantovski igri. Tudi on je spreten med jezdenjem pri razbijanju lesenega čebra, ovitega z leskovimi obroči.

Kljub pomanjkanju časa ga Jože še najde nekaj za sodelovanje z javno gozdarsko službo. Z revirnim gozdarjem Janezom Kodelo sta v stalni navezi. Energije polnemu Jožetu Šternu želimo gozdarji še veliko umirjenih gojitvenih in varstvenih ukrepov v koroških gozdovih!

Oberova kmetija na Platu nad Mežici

Jože Štern za domačo mizo v družbi revirnega gozdarja Janeza Kodela

Čestitke veljajo tudi drugim najbolj skrbnim lastnikom gozda v letu 2014!

Informativni gozdarski storži v septembru 2014

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
ZGS OE SG

V devetem mesecu ali septembru najbolj dozorevajo sadje in poljski pridelki, v gozdu pa semena in plodovi gozdnega drevja. Letos pa nam je narava zagodla. Letošnji september je bil bolj kisel. Več kot tri četrtine septembra smo na Koroškem morali skoraj vsak dan odpirati dežnike. Bili so tudi dnevi, ko smo jih imeli odprte kar ves dan. Zemlja je bila napita, delo na polju in v gozdu je bilo zelo moteno. Tudi v septembru je deževje povzročalo težave in škodo na posameznih cestah. Prožili so se posamezni zemeljski plazovi. Večje veselje so imeli govarji, nabirali so predvsem lisičke. Lepo vreme se je začelo zadnji teden v septembru. Najnižje septembrske dnevne temperature so bile med 3 (24. 9.) in 15 °C (21. 9.) v dolini. Na Rogli so 23. novembra izmerili 1 °C. Ta dan je sneg pobelil tudi vrh Pece. Kredarica in vrhovi nad njo so bili beli že 12.

septembra, dvatisočake je pobelilo tudi 29. Najvišje dnevne temperature zraka so se gibale od 14 (11., 13., 14. 9.) do 25 °C (9. 9.).

Tako kot v avgustu je muhasto vreme tudi septembra oviralo terensko delo gozdarjev. Težave so imeli tudi izvajalci del

Razgledna točka na Naravoslovni gozdni učni poti Lopan v Mislinji

v gozdu, zaradi razmočenih vlak je bilo težje spravilo lesa. Revirni gozdarji so prevzemali posamezna sečišča, kjer so bili poškodovani gozdovi po žledu. **Po oceni ZGS OE Slovenj Gradec je bilo do 17. septembra 2014 posekano in spravljeno do kamionske ceste iz vseh po žledu poškodovanih gozdov 169 648 m³ ali 75 % ocenjene skupne količine poškodovanega drevja v območju.**

Veliko časa so porabili tudi za posodobitev in dopolnitev gozdnogojitvenih načrtov v po žledu poškodovanih gozdovih. Načrti so sestavni del Načrta sanacije gozdov, poškodovanih po žledu od 30. januarja do 10. februarja

2014. Gozdnogojitveni načrti morajo biti po navodilu Ministrstva za kmetijstvo in okolje RS posodobljeni v treh mesecih od potrditve načrta sanacije gozdov (28. 7. 2014). Gozdnogojitveni načrti s tehnološkim delom bodo tudi osnova za obračun določenih ukrepov sanacije iz sredstev programa razvoja podeželja (PRP). Poleg obnove in sanacije bosta sofinancirani obnova in izgradnja vlak, potrebnih za izvajanje sanacijskih del.

Vremenske razmere so bile tudi v septembru krute za razvoj podlubnikov. Do prenamnožitve kljub veliko poškodovanim drevesom ni prišlo. Ne smemo biti brezbržni do dogajanj v gozdu. V drugi polovici septembra so se

Na Trim stezi Črna v Črni na Koroškem

pojave posamezne sveže lubadarke (smreke, napadene z lubadarji) na sušnih predelih, kjer ni bilo žleda. Čeprav ni več nevarnosti za prekomerni razvoj podlubnikov, ne čakajmo z izdelavo

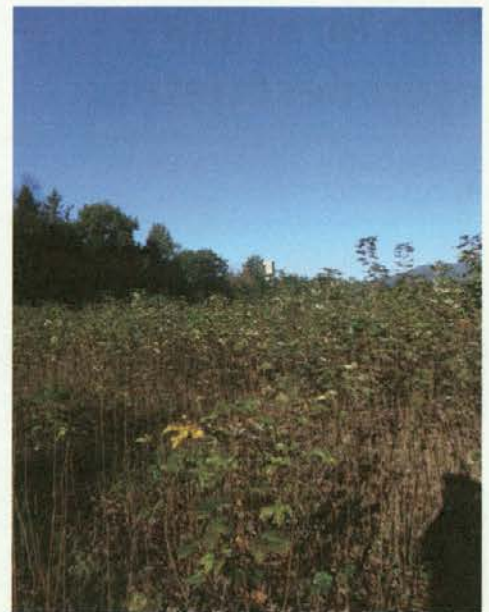

Na gozdnem robu Naravoslovne gozdne učne poti Lopan v Mislinji

lubadark. **Odrasli hrošči prezimijo tudi pri zelo nizkih temperaturah. Pozorni morate biti na žarišča v mladem gozdu, ki so ga poškodovali mali smrekovi podlubniki. O preventivnih in zatirnih ukrepih se dogovorite s svojim revirnim gozdarjem, ki vam bo določil čas izdelave napadenih dreves.**

Večje po žledu nastale vrzeli bo treba umetno obnoviti, manjše pa bomo s pomočjo priprave tal za naravno nasemenitev prepustili naravni obnovi. Za umetno obnovo načrtujemo uporabo sadik, vzgojenih v drevesnici Omorika na Muti. Sadike morajo biti zdrave. Zdravstveni pregled sadik v gozdnih drevesnicah poteka dvakrat letno. Jesenski pregled v drevesnici Omorika sta opravila preglednik dr. Nikica Ogris z Gozdarskega inštituta Slovenije in gozdarski inšpektor OE Murska Sobota Anton Lejko. Gozdne in okrasne sadike v drevesnici so zdrave, karantenskih bolezni na njih ni.

V septembru je bil izveden tudi dokončni izbor naj tematske poti v vseh regijah Slovenije. Do 5. septembra sta bili na razpis v koroškem gozdnogospodarskem območju

Sadike gorskega javorja 23. septembra 2014 v drevesnici Omorika

prijavljeni dve poti: Trim steza Črna v Črni na Koroškem in Naravoslovna gozdna učna pot Lopan v Mislinji. Za naj pot 2014 je komisija izbrala mislinjsko gozdno učno pot. V slovenskem merilu so bile izmed območnih tematskih poti za naj pot 2014 izbrane tri: Pot kulture in naravne dediščine, Razkriški kot (občina Razkrižje), mednarodna tematska pot Vinotour, pot Svečina – Ratsch a.d.W., in Naravoslovna učna pot Po sledih vodomca (občina Grosuplje). Vse območne poti bodo predstavljene na sejmu Alpe-Adria v januarju 2015 v Ljubljani.

Izkoristite morebitne lepe jesenske dni za obisk katere od tematskih poti na Koroškem in drugje po Sloveniji!

Na začetku Trim steze Črna v Črni na Koroškem

Ivan Mravljak – osemdesetletnik

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.
 ZGS OE SG

Ivana Mravljaka ali med prijatelji in znanci pogosto imenovanega kar Kavčovega Vanča je življenje povezalo z gozdom preko dveh poti – službene in poti lovca, obe poti pa je prepletala ljubezen do gozda, narave in življenja v najširšem pomenu.

V gozdu si je začel služiti kruh leta 1962, ko je našel zaposlitev kot pomočnik gozdarja Franca Kebra v okviru Zadruga v Vuhredu. Že naslednje leto se je gozdarstvo izločilo iz Zadruga in Ivan je postal pomočnik revirnega gozdarja Franca Hafnerja v Radljah. Ko Ivan Mravljak obuja spomine na svoje službene dneve, vedno poudarja, da ima na ljudi, s katerimi je delal, samo lepe spomine. To njegovo vrednotenje ljudi si je zelo enostavno razložiti, če poznamo njegovo pozitivno naravnost in veder, pogosto hudomušen značaj.

Na delo v Radlje je hodil z rodnega Antona. Ker je želel delati bliže domu, je prosil za premestitev. Orlica je postala njegovo novo delovno okolje. Kot delovodja je delal skupaj s Francem Obrezo in Praperjem. Ob spominu na ta dva nekdanja sodelavca Ivanu zasijejo oči,

ko pravi, da sta bila oba zelo dobra človeka. Nato je spoznal še gozdove v Hudem Kotu in skupno delo z revirnim gozdarjem Martinom Krajncem. Eno leto je v času uvajanja traktorjev v gozdno proizvodnjo delal kot traktorist. Delo s traktorjem ga je veselilo, bilo je nekaj novega in zato zanimiv izziv. Zadnjih sedem let službe je delal na lesnem skladišču Meles na Dobravi pri Radljah, kjer je vodil prevzem in odpremo lesa.

Okroglo obletnico Ivan Mravljak beleži po dobrih dvajsetih letih upokojskega staža. Tudi v tem življenjskem obdobju ni nikoli pretrgal vezi z gozdom in ljudmi, s katerimi se je nekdanje srečeval, in prisrčno si stisnejo roke tudi danes, ko so vsi že v zrelih letih.

Na leta službe spominjajo Ivana Mravljaka prijetni doživljaji, ki jih je nagajivo zrežiral.

Gozdni delavci Orlice in Hudega Kota so občasno delali na skupnem delovišču. Ob takšni priložnosti je Ivan spodbudil enega od delavcev orliške skupine, da je v malico Toneta Reka iz hudokoške skupine dal še konec svoje hrenovke. Tone je presenečen opazil par hrenovk, dodanih omaki svoje malice. Ko je vprašal, kaj to pomeni, so bili delavci orliške skupine prepričljivi, ko so dejali, da oni dobijo za malico vselej dva kosa hrenovk. "A vi v Hudem Kotu dobite pa le enega?" so spraševali. Tone Rek se je odšel pritožiti kuharicam v Radlje, češ da delajo razlike med delavci, da to vendar ni v redu. Kuharice so ga le začudeno poslušale. Gozdni delavci orliške skupine z Ivanom na čelu so se ob "povratnih informacijah" iz Radelj le veselo smejali in muzali.

Iz časa službovanja v Hudem Kotu je še živ spomin na prigodo na Maroltovem dvorišču. Ivan Mravljak je prihajal od Barona, kjer so takrat sekali. Pri Maroltu se je k zasluženemu počitku kar na dvorišču na prostem ulegel eden od Maroltovih mož. Ivan je v bližini opazil streho kurnika. Povlekel jo je do spečega in jo poveznil preko njega. Ko se je Marolt zbudil, je presenečen zlezal izpod strehe. Domači so vedeli, da je imel tu zraven svoje prste Ivan. Spraševali so ga, kaj je kurnik nad spečim sorodnikom pomenil. Ivan jim je pojasnil, da se je resnično bal, da bi spečega odnesel oboh (kragulj) in ga je zato skrnil pod streho kurnika. Pa je Ivan s svojo domisljico tudi tokrat opravil dobro delo in poskrbel za dobro voljo v Hudem Kotu in okolici.

Želja ob lepem jubileju Ivanu Mravljaku sledi iz njegove življenjske energije in pozitivne naravnosti. Še veliko zdravja, nagajivih prigod, lepih trenutkov v gozdu in ob gospodarjenju z divjadjo želimo, spoštovani Ivan!

Kje najdemo Lesotekine hiše? Marsikje ...

Marta Krejan Čokl, prof.

Na Štibuhu v Slovenj Gradcu nastaja nova družinska lesena hiša, ki jo gradimo po sistemu CLT. Gre za pasivno hišo, katere posebnost je, da bo ekološka pasivna hiša, saj bodo uporabljeni samo naravni materiali. Nosilna konstrukcija hiše je iz lesa (stene, stropi, strešna konstrukcija), izolacija pa iz lesnih vlaken. Investitor bo za subvencijo gradnje kandidiral na Eko sklado.

Pasivna hiša je najoptimalnejša energijsko varčna hiša, saj ne potrebuje klasičnih grelnih teles, kot so peči, kotli, radiatorji, termostatski ventili, cevi, cisterne. Letna poraba energije za ogrevanje ne presega 15 kWh/m², kar ustreza letni porabi ≈ 1,5 l kurilnega olja, ≈ 1,6 l zemeljskega plina ali ≈ 2,4 l utekočinjenega naftnega plina na kvadratni meter ogrevane površine. Potrebno toploto v prostorih zagotavlja ogret zrak, ki ga dovaja prezračevalna naprava. Standard pasivne hiše se doseže z določeno debelino in vrsto izolacije ovoja zgradbe (stene, streha, tla), z zmanjšanjem toplotnih mostov, potrebna pa je tudi je pravilna vgradnja izredno kakovostnih oken in vrat. Stiki elementov iz gradiv različne toplotne prevodnosti morajo biti pravilno povezani. Zrakotesnost ovoja je obvezna, saj ne sme prihajati do nenadzorovanih toplotnih izgub. Zato je treba v pravi količini in na želen način dovajati zrak s prezračevalno napravo z vračanjem toplote izrabljenega zraka.

Vir: Tomaž Švagelj: Pasivna hiša: Veliko prednosti, a ne brez pasti. Intervju s strokovnjakinjo dr. Martino Zbašnik Senegačnik, Delo, 31. januar 2008.

Na Štibuhu raste pasivna hiša.

Če se peljete iz Slovenj Gradca proti Mislinji, v Turiški vasi na levi strani ceste opazite manjšo brunarico. Da, tudi ta je naše delo in les, iz katerega je zgrajena, je slovenski. Investitor se je sprva odločil za enostavni pomožni objekt, vendar ga je lepa lesena hiška med postavljanjem tako očarala, da je spoznal, da jo je škoda za shranjevanje orodja in počobnih stvari, zato se je odločil za izboljšavo prvotnega načrta in za drugo namembnost hiše. Pred njo bo kmalu lesena macesnova terasa, na kateri bodo poletna jutra s kavico precej prijetnejša kot v zaprti kuhinji ...

Brunarica je zgrajena brez lepil, impregnacija je le osnovna in še ta na vodni osnovi. Kritina je opečnata, žlebovi pa bakreni. Ko bo hiška končana, bo res hiška za uživanje!

Ko bo brunarica končana, bo kot iz pravljice.

Smo tudi v avstrijskem Gradcu. Tam smo zgradili leseno hišo s skeletno gradnjo.

Konstruktivsko je bila zelo zahtevna zaradi velikih razponov in previsov, zaradi česar je bilo treba vgraditi 5 ton jeklenih nosilcev; leseni bi imeli prevelike preseke. Skeletna konstrukcija posamezne stene je z obeh strani obložena z OSB-ploščami (večslojno lepljene iveri), med letvami skeletne konstrukcije pa je izolacija. Na zunanji strani stene je dodaten sloj izolacije in zaključni fasadni sloj. Notranji zaključni sloj je mavčna vlaknena plošča. Hiša ima kar tri nivoje streh. Vse so ravne, ena pa je predvidena za teraso.

Zahtevna gradnja v Avstriji

**LESO
TEKA®** **MASIVNE
LESENE
HIŠE**

Mi smo za les!

Na ekološki kmetiji Leder

Mirko Tovšak

Tokrat smo obiskali ekološko kmetijo Leder na Gmajni pri Slovenj Gradcu. Z gospodarjem Antonom Ažnohom sva se srečala na Ekofestu v Slovenj Gradcu, ko je združenje ekoloških kmetov Deteljica predstavljalo dosežke ekološko usmerjenih kmetij s celotnega območja Slovenije. Ažnohov Tone, s katerim se pozna še iz časov, ko sem služboval v Kmetijski zadrugi v Slovenj Gradcu, je bil takoj pripravljen na moj obisk in predstavitev svoje kmetije bralcem Viharnika.

Če se boste kdaj odločili, da tudi vi obiščete to zanimivo kmetijo, se morate popeljati iz Slovenj Gradca po asfaltirani cesti na Rahtel, nato pa pred Bošnikovo kmetijo zaviti levo na sicer slabo vzdrževano lokalno cesto, ki vas po približno kilometru vožnje pripelje na dvorišče Ledrovih. Že prvi pogled na kmetijo daje videz lepo vzdrževanih in obnovljenih objektov. Poleg novozgrajene hiše za mlada gospodarja kmetija premore še obnovljeno staro hišo za *avcuh* očeta in mame, obnovljen goveji hlev, strojne lope in poslopje za vzrejo piščancev. Na kmetiji ne manjkajo tudi čebelnjak, domača kapelica in lepo oblikovana napisna tabla, ki obiskovalcem takoj potrdi, da so res prišli na Ledrovo domačijo.

Kmetija leži na strmih legah s čudovitimi pogledi na okoliške hribe. Še posebej je impozanten pogled na Uršljo goro. Sicer kmetija obsega vsega 24 ha vseh površin, od tega jih je za obdelavo primernih 10, drugo pa predstavlja gozd. Na kmetiji danes živita dve generaciji. Poleg mladega gospodarja in njegove žene še oba starša in dva sinova.

Mladi gospodar Tone je kmetijo prevzel od svojega očeta leta 1995. Njegov nemirni duh in želja po hitrejšem napredku kmetije sta ga usmerila v ekološko kmetovanje. Pred tem se je oče ukvarjal predvsem z vzrejo govedi in oddajo mleka, Anton pa je našel svojo usmeritev na področju ekološke vzreje piščancev. Začetek ni bil lahek, treba se je bilo podučiti o načinih takšne vzreje, najti primerne nabavne poti za piščance iz biološke jate v Avstriji in tudi izdelati primerno strategijo prodaje ekološko vzrejenih piščancev. Tudi hlev za vzrejo je bilo treba primerno opremiti ter ograditi

Kmetija Leder

Gospodar Anton s kopunom

Jata ekološko vzrejenih piščancev

Na kmetijo nas opozori lepo oblikovana napisna tabla.

zunanje površine, na katerih se čez dan gibljejo piščanci. Začel je s 100 piščanci letno, danes pa piščančji hlev polni dvakrat letno in tako tudi odproda skupaj nekaj nad 2000 piščancev na leto. Poleg ekološke vzreje piščancev pa je perutninarstvo dejavnost popestril še z vzrejo kopunov. Za tiste, ki morda še niste slišali za to vrsto perutnine, naj povemo, da so to skopljeni petelini, ki ob posebni pripravi mesa omogočajo najvišje gurmanske užitke. V preteklosti je bila to hrana, ki so si jo privoščili le najbogatiji sloji prebivalstva, zato so kopunovo meso največkrat pripravljali na gradovih in v župniščih. Danes si ga lahko privoščite tudi vi, le na Ledrovo kmetijo se je treba odpraviti, tam nabaviti primerne kopuna, pri gospodarju Tonetu pa boste dobili tudi ustrezne recepte za pripravo tega mesa.

Ledrova kmetija pa ponuja še druge vrste kmečkih dobrot in pridelkov. Pri njih lahko nabavite ekološko pridelano goveje meso, kis, sadjevec, med in najrazličnejše vrste likerjev. Antonu, ki je polno zaposlen na svoji kmetiji, pri delu pomagajo še njegova žena Andreja, 25-letni sin David, občasno pa tudi mlajši sin Tadej, ki sicer obiskuje srednjo tehnično šolo. Žena je sicer redno zaposlena v Bolnišnici Slovenj Gradec, vendar na posestvu tudi prejme iz njene redne zaposlitve še kako prav pridejo za širitev njihove dejavnosti.

Vsekakor je treba omeniti, da meso ekološko vzrejenih piščancev po svoji kvaliteti bistveno odstopa od piščancev farmske vzreje. Že čas vzreje je pri ekološkem načinu bistveno daljši, saj traja od 80 do 120 dni, pri industrijskem načinu pa vsega 35 do 40 dni. Meso piščancev iz ekološke vzreje je veliko bolj okusno, ima daljši rok trajanja tudi pri zmrzovanju, meso ne odstopa od kosti, njegovo pečenje pa sprošča prijetne arome brez dodajanja začimb in drugih umetnih dodatkov.

Bralcem Viharnika vsekakor priporočamo, da kdaj obiščejo Ledrovo domačijo. Gospodar Anton jim bo z veseljem pokazal način ekološke vzreje piščancev. Seveda pa je treba omeniti, da prodaja piščancev poteka izključno na njihovi kmetiji. Zaradi tega se je treba za ustrezno nabavo mesa vnaprej dogovoriti, saj na kmetiji pri vsakokratni izmeni vzreje uhlevijo le toliko piščancev, kolikor imajo vnaprejšnjih naročil.

Tudi čebelnjak sodi na ekološko kmetijo.

Tudi letos na Foltanovi kmetiji "Pozdrav jeseni"

Mirko Tovšak

Turistično društvo Mislinja, katerega krmilo je pred nedavnim prevzel Drago Pogorevc, je tudi letos pripravilo vsakoletno prireditev Pozdrav jeseni. Prireditev je tradicionalno na kmetiji Foltan nad Mislinjo, od koder je čudovit pogled na osrednji del naselja.

Pozdrav jeseni je turistična prireditev, na kateri organizatorji prikažejo najboljše pridelke s posameznih kmetij in vrtov drugih ljubiteljev vrtnin. Popestrijo jo z bogatim kulturnim dogajanjem, k sodelovanju pa vedno pritegnejo tudi druga domača društva in jo tako poživijo s ponudbo jedi, ki jih pripravljajo iz različnih vrtnin. Letos so delili pripravljeno hrano na tematico jedil, ki jih je moč pripraviti iz korenja. Ponudba je bila kar pestra, obiskovalci pa so tako lahko brezplačno poskušali pripravljene jedi, katerih glavna sestavina je bilo korenje.

V kulturnem dogajanju so sodelovale najrazličnejše skupine. Še najbolj odmevni so bili nastopi folklorne skupine iz Završ, ženskega pevskega zbora Bršljanke in vokalne skupine Rute. V taborniških veččinah so predstavili svojo dejavnost člani tabornikov Mrzli studenec, Planinsko društvo Mislinja pa je na svoji stojnici prikazalo uporabo planinske opreme ter opravila pri vzdrževanju planinskih poti. Tako kot vsako leto so letos s svojo stojnico sodelovali tudi domačini iz pobratene občine Središče ob Dravi. Obiskovalci so se letos imeli možnost preizkusiti v streljanju z lokom in zračno puško, v metanju podkev in hoji z A-drogom, otroci pa so se preizkusili v jezdenju konjev.

Predsednik turističnega društva pozdravlja udeležence prireditve.

Letos je bila bera naj pridelkov zaradi slabih vremenskih razmer bolj skromna.

Nastop folklorne skupine iz Završ

TURISTIČNA
ZVEZA
SLOVENIJE

I FEEL
SLOVENIA

Tretji tradicionalni praznik ekoloških kmetij v Slovenj Gradcu

Martina Cigler, dipl. inž. agr.

Foto: Aljaž Ledinek

Da je predsednik Združenja ekoloških pridelovalcev in predelovalcev Deteljica (ZEPP Deteljica) zelo aktiven in s svojimi idejami pritegne tako člane upravnega odbora kot druge ekološke kmete, da mu sledijo, sem že pisala. Tudi njegova ideja o realizaciji praznika ekoloških kmetij v Slovenj Gradcu je padla na plodna tla, saj ima tamkajšnji župan velik posluš za tovrstne prireditve.

Tako je Društvo Deteljica v sodelovanju z Javnim zavodom za turizem in šport Spotur ter Mestno občino Slovenj Gradec 21. septembra 2014 že tretjič organiziralo prireditev Ekofest. Na odru sta nas pozdravila predsednik društva

Deteljica Jože Ledinek in župan MO Slovenj Gradec Andrej Čas. Sama sem prišla dovolj zgodaj, da sem obiskala vse stojnice in pozdravila kmete, ki so prišli z vseh koncev Slovenije. Tudi letos se nam je pridružila ekološka kmetija Marije Bončina iz Čadrga (severna Primorska), ki je znana po svojih sirih in mlečnih proizvodih. Prav tako so z nami bile ekološka kmetija Jenštrle iz okolice Šentjurja s suhomesnatimi proizvodi, ekološka kmetija Krivec iz Podsrede s pekovskimi izdelki in moko ter marmeladami, ekološka kmetija Šmalčič s ponudbo testenin in čajev ter piškotov, zanimivih za vegane in vegetarijance, znana zeliščarska kmetija Kalan s Kalobja s svojimi zelišči, ekološka kmetija Očko iz Lesičnega blizu Laškega s ponudbo sveže zelenjave in jabolčnega soka ... Na stojnicah so ponujali tudi ekološko kozmetiko, agrohomoopatske izdelke za vrtničarje in kmete, z nami je bil prvo leto David Lovrec iz Velenja, ki vodi pražarno Lovrec, kjer delajo "knajpovo" kavo odličnega okusa iz praženega želoda in ječmena. Deteljico je predstavljala vsem nam že dobro poznan Anton Ažnoh z ekološke kmetije Leder z Gmajne nad Slovenj Gradcem. Ponujal je svoje likerje,

mošt in sok. Prav tako ni manjkala ekološka kmetija Ržen iz Selovca, ki je ponujala zelenjavo, kis, sok in hladno stiskana olja. Zraven njih se je na stojnici predstavila ekološka kmetija Vilija Petacija iz Vitanja, ki se ukvarja z vzrejo ponijev in pridelavo komposta s pomočjo kalifornijskih črvov.

Neodvisni ekolog in raziskovalec Anton Komat iz Domžal je imel kritično predavanje z naslovom Kmetija ni tovarna. Na svetu je, kot pravi, dovolj hrane, nikomur ne bi bilo treba trpeti lakote, le potenciala ne znamo izkoristiti, poleg tega pa se preveč velesil požvižga na globalno segrevanje in marsikomu sta lakota in revščina v korist. S prisposodbo je slikovito pokazal, kako vidi naš svet: naša civilizacija je na letalu brez pilota in brez znanega cilja.

Za glasbeni del je poskrbel nam že vsem dobro znani koroški kantavtor Milan Kamnik, ki nas je navdušil s svojimi pesmimi. Obiskovalcev je bilo veliko in tudi ponudba je bila pestra. Za vse se zahvaljujemo županu MO Slovenj Gradec Andreju Času, Spoturju in vsem, ki so medijsko podprli naš praznik.

Sadje, sadni izdelki in še enkrat sadje

Marta Krejan Čokl, prof.

Mislinjčanom je v dvorani Lopan uspelo organizirati izredno bogato razstavo sadja, in sicer je bila to že 10. strokovna razstava po vrsti.

Kako jim ne bi, saj so skupaj stopili Sadjarsko društvo Lesnika, Čebelarstvo društvo Slovenj Gradec-Mislinja, Društvo za zdravje srca in ožilja – podružnica za Koroško, Osnovna šola in vrtec Mislinja, Knjižnica Mislinja, Turistično društvo Mislinja, drevosnica Mirosovan ter kmetija Postavk in sadjarska kmetija Pšaker.

Na dvodnevni razstavi, 10. in 11. oktobra, smo lahko videli 130 sort sadja,

Solarji so ponujali sadno marmelado.

od tega 10 nedoločenih. Jablane oz. sorte so bile razdeljene na moderne, priporočene in odporne – te je prispeval Kmetijski inštitut Slovenije, Poskusni sadovnjak Brdo pri Lukovici – in na stare koroške sorte, ki se delijo na jesenske, zimske in slovenske avtohtone. Hruške so bile razdeljene na jedilne in moštovke.

Po odprtju razstave s kulturnim programom so obiskovalci lahko poslušali predavanje Romana Mavca na temo Jablana je votel panj, sinica znosi gnezdo vanj ali Vse o gnezdilnicah. Isti temi so se posvetili tudi otroci in šolarji, in sicer so tekmovali z najlepšimi likovnimi izdelki, od

katerih so jih organizatorji nagradili kar 19, najmlajši pa so v pravilnem kotičku v družbi s knjižničarko Darjo poslušali pravljice.

Na ogled pa niso postavili samo sadja, ampak so prikazali tudi pletenje košev, gnezdilnice za ptice, razstavili so likovne izdelke, čebelarke izdelke in nam postregli s sokovi ter sladkimi sadnimi dobrotami.

Vsekakor omembe in pohvale vredno je tudi to, da je Sadjarsko društvo moralo dopolniti in ponatisniti lani izdano knjigo *Travniško sadje*.

Zdrave dobrote

Vnetja ušes in nega

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Radlje ob Dravi

Foto: Irena Matek

V teh dneh si v naši ambulanti pacienti z vnetji ušes kar podajajo kljuko, zato bom namenila nekaj besed tej temi in kako to preprečiti.

Ušesne bolezni so ene najpogostejših bolezni pri psih in mačkah. Lastniki povedo, da se njihov ljubljencek pogosto praska po ušesih in ob tem kaže bolečino, stresa z glavo in z njo drgne po predmetih, opazijo lahko rdečino in na dotik toplo področje ušes, izcedek iz ušes, umazane sluhovode ali smrdeč vonj iz ušesa. Vse to so lahko znaki vnetja ušes, ki je lahko omejeno le na zunanji sluhovod ali pa gre za vnetje srednjega in notranjega ušesa, do katerega najpogosteje pride zaradi nezdravljenega vnetja zunanjega sluhovoda.

Med najpogostejše vzroke, ki privedejo do vnetja, spadajo:

- Alergija (atopija ali alergija na hrano), pri kateri je vnetje ušes pogosto prvi znak. Alergija poruši ravnovesje mikroflore v ušesu in posledično pride do bakterijskega ali glivičnega vnetja.

- Ušesne garje (še posebej pri mačkah). V tem primeru se zaradi srbeža zelo močno praskajo in si še dodatno poškodujejo prizadeto uho oziroma uhelj. V samem ušesu opazimo temne naslage, podobne kavni usedlini.

- Tujki (semena trav, iglice, ki živali zaidejo v uho in povzročijo draženje ter posledično vnetje).

- Poškodbe.
- Anatomija samega ušesa oz. tudi pasemska predispozicija in povečana vlažnost ušesnega kanala (pogosteje prihaja pri psih z dolgimi, visečimi uhlji, saj le-ti zapirajo sluhovod, onemogočajo normalno "zračenje" in ustvarjajo skoraj

idealne pogoje za razvoj bakterij in glivic).

- Hormonske nepravilnosti.
- Imunski vzroki.

Uho psa ali mačka je treba pred zdravljenjem temeljito pregledati, zato je zelo priporočljivo obiskati veterinarja. Vneto uho je zelo boleče in včasih je treba žival pomiriti, da jo veterinar lahko dobro pregleda, ugotovi vzrok vnetja in pomaga.

Ne glede na vzrok vnetja je zelo pomembno, da ušesa očistimo, saj je le takrat lahko zdravljenje učinkovito. Izbiro pravega čistila pa vam bo svetoval veterinar, kajti določena sredstva za čiščenje naredijo v primeru poškodovanega bobniča več škode kot koristi.

Ker je možnih vzrokov za vnetja ušes več in niso vedno krive bakterije, se ne sme posploševati in misliti, da bodo

antibiotiki težavo odpravili in da se lahko zdravi samo na podlagi ušesnih kapljic. Za samo preventivo ušesnih vnetij je pomembno, da večkrat sami od zunaj pregledamo ušesa naših ljubljencev. Majhna količina ušesnega masla je v ušesu normalno prisotna in predstavlja tudi naravno obrambo pred škodljivimi mikroorganizmi. Psom, ki so veliko v vodi, je treba po vsakem takšnem kopanju ušesa osušiti in obrisati. Pri psih z dolgimi visečimi uhlji in pri tistih, ki so že imeli vnetja ušes, je priporočljivo ušesa občasno čistiti. Če je okoli samega vstopa v sluhovod zelo veliko dlak, je dobro te dlake tudi pristriči, da se omogoči lažje zračenje ušesa.

Če torej opazite kateregakoli od zgoraj naštetih simptomov, ki so znaki vnetja v ušesu, ne oklevajte z obiskom veterinarja.

Domači med in pomen čebel za ljudi

Janez Bauer

Oktober je tisti mesec, ko damo poseben poudarek domačim pridelovalcem hrane. Taki smo tudi čebelarji, saj naše čebelice nabirajo med po naših domačih travnikih in gozdovih. Naš med je zdrav, brez ostankov kakšne kemije in vplivov onesnaženega zraka. Že res, da ga je bolj malo, ampak je pa dober!

Narava je ustvarila skupno življenje čebel s številnimi rastlinami, zato je najpomembnejše poslanstvo čebeljega rodu opravevanje različnih rastlin. Sožitje čebel in rastlin omogoča razvoj in rast številnih rastlinskih vrst, čebele pa za svoj trud dobijo cvetni prah in medičino, ki ju porabijo v panju za hrano, nego in razvoj čebelje zalege. Viške shranjujejo v satju, od koder dobi nekaj medu tudi čebelar. Pridna čebelja družina na leto v panj prinese 40–60 kg medu. Če čebelje družine vozimo na pašo, nam lahko prinesejo tudi več kot 100 kg medu. Za svoj razvoj porabijo tudi 30–40 kg cvetnega prahu in v panj prinesejo do 80 l vode. Vse to naredijo zase, za nas ljudi pa poskrbijo z opravevanjem rastlin, kjer je njihov delež več kot 85 %. Med kmetijskimi rastlinami so od opravevanja čebel najbolj odvisne sadne vrste, kjer čebele opravišjo več kot 80 % cvetov jablan,

hrušk, sliv, marelic, malin in borovnic. Zelo pomembno pri količini pridelka je opravevanje poljedelskih kultur, ajde, oljne ogrščice, sončnice, detelje, velik pa je čebelji delež tudi pri opravevanju kumar, buč in paradižnika. V tujini je vrednost čebeljega opravevanja zelo cenjena in lastniki plantaž s pogodbami zavezujejo čebelarje, da pripeljejo svoje čebele na plantaže cvetočih rastlin ali drevja, da opravišujejo in na ta način lastniku povečujejo pridelek. Za to lastniki plantaž čebelarjem seveda plačajo. Pri nas za zdaj kaj takega še ni treba, saj je čebel dovolj in čebelnjaki so skoraj pri vsaki kmetiji. Naše čebelice lahko oskrbijo vsako rožico in rastlinico, tako da sta zadovoljna kmet in čebelar.

Vse to, kar pridelata kmet in čebelar, je zdrava hrana iz domačega okolja. Kupci se kvalitete doma pridelane hrane zavedajo vsak dan. Nista pomembni samo ne vem kako nizka cena ali lepa oblika. Zdravo prehranjevanje je vredno veliko več. Solata, ki je še včeraj rastla v vrtu, je zagotovo bolj okusna kot pa tista, ki se je nekaj dni prevažala po tovornjakih, ležala v skladiščih in nato še na polici v trgovini. Pri lokalno pridelani hrani bomo vedno vedeli, od kod je in koliko je stara. Sveža domača hrana ohranja vse vitamine in minerale. Za naš domači gozdni med pa je že tako znano, da spada med najboljše na svetu. To je bilo potrjeno že na več mednarodnih ocenjevanjih in čebelarji smo ponosni na našo čebelico, ki nam prinaša tak vrhunski med.

Na ta način, ko uživamo domačo hrano, omogočamo obstoj in razvoj domačega slovenskega kmetijstva in čebelarstva.

Rožnati oktober

Metka Markovič dr. med.,
spec. spl. medicine

Oktober je svetovni mesec boja proti raku dojke. Imenujemo ga tudi rožnati oktober ali rožnati mesec. Simbol je rožnata pentlja, zato aktivnosti, ki potekajo ob prireditvah, simbolizira rožnata barva.

Rak dojke je najpogostejši rak pri ženskah. Letno v Sloveniji zbolijo 1100 žensk. Za rakom dojke lahko zbolijo tudi moški. Rak dojke je ozdravljiv, če je odkrit v zgodnji fazi in če je pacientka pravočasno zdravljena z ustreznimi zdravili.

Tudi Koroško društvo za boj proti raku se pridružuje aktivnostim v rožnatem oktobru.

Glavna naloga društva pa so aktivnosti, v katerih osveščamo in opozarjamo na zdrav način življenja. Pri edukativnih pregledih se ženske naučijo samopregledovanja dojk. Z rednim mesečnim samopregledovanjem lahko namreč vsaka ženska odkrije spremembo in poišče čimprejšnjo zdravniško pomoč.

Edukacijski pregledi dojk:

- Zdravstveni dom Ravne na Kor. vsak drugi četrtek v mesecu od 14. do 15. ure v ambulanti Francke Šmid Borovnik, dr. med.

- Zdravstveni dom Radlje vsako prvo soboto v mesecu od 8. do 10. ure v splošni ambulanti Ivica Podzavnik, dr. med.

- Zdravstveni dom Slovenj Gradec vsako prvo sredo od 18. do 20. ure oz. po dogovoru v prostorih ambulante Metke Markovič, dr. med.

Rak je bolezen, ki prizadene bolnika, njegove svojce, družino, zato je psihološka podpora obolelim in svojcem zelo pomembna. Koroško društvo za boj proti raku nudi psihološko svetovanje pri univ. dipl. psihologinji Darji Nabernik vsako prvo sredo med 16. in 17. uro oz. po dogovoru.

V rožnatem oktobru se je na Koroškem odvilo veliko aktivnosti, ki jih pripravljajo zdravstvene ustanove, Koroško društvo za boj proti raku v sodelovanju z NIJZ OE Ravne na Koroškem, nekaj pa se jih še vedno lahko udeležite.

22. 11. 2014 – v Josipdolu delavnica na temo raka glave in vratu.

25. 10. 2014 – edukativna stojnica v centru mesta Slovenj Gradec v sodelovanju z dijaki, srednje zdravstvene šole

27. 10. 2014 – edukativna stojnica z zdravstveno-vzgojnim gradivom med 9. in 12.30 uro v sejni dvorani ZD Ravne. Posredovani bodo praktični napotki in informacije v zvezi s preprečevanjem rakavih bolezni, obiskovalke stojnice bodo lahko preizkusile tehniko samopregledovanja dojke na modelih in si o tem pogledale tudi kratek filmček. Moški obiskovalci bodo na stojnici izvedeli vse o preprečevanju in zgodnjem odkrivanju raka na modih. Na voljo bodo informacije o presejalnem programu preprečevanje in zgodnjega odkrivanja raka na debelem črevesu in danki SVIT. V sejni dvorani ZD Ravne bo razstava na temo preprečevanja rakavih bolezni, ki jo bodo prispevale posamezne osnovne šole iz Zgornje Mežiške doline.

Neda Hudopisk, dr. med., spec. javnega zdravja, NIJZ OE Ravne na Kor.

Odprimo okna

Sonja Duraj, Ekološko društvo SG

Foto: Neža Oder

Zračenje stanovanj pozimi je pomembno. Eden od razlogov za to je kopičenje radona, ki je v prekomernih koncentracijah škodljiv za človekovo zdravje.

Radon je naravni plin, ki seva iz zemlje v okolje in skozi vidne in nevidne razpoke tudi v naše kleti in od tu navzgor v stanovanja. Poleti to ni problematično, ker imamo okna večinoma odprta, v hladnih obdobjih ob zaprtih oknih pa se radon nabira v prostorih, zato je takrat pomembno, da ne pozabimo na redno zračenje. To je treba tudi zaradi drugih že znanih razlogov. Še posebej je

pomembno, da pred spanjem dobro prezračimo spalnice in otroške sobe.

Da bi dosegli zeleni učinek, pa mora biti zunanji zrak seveda (čim bolj) čist. K temu lahko k sreči največ pripomoremo sami. Naj nam zato ne bo težko iti večkrat po opravih peš ali s kolesom namesto z avtom, tako si bomo mimogrede privoščili tudi rekreacijo. Naj nam tudi ne bo žal v začetku morda malo večje investicije in truda za čistejši način ogrevanja ali energetske prenove hiše, saj se nam bo to obrestovalo na več načinov. In mogoče nam bo kmalu sledil tudi sosed, ki se morda celo na fitnes še vozi z avtom ali iz čigar dimnika se danes še vali neprijetno zaudarjajoč dim.

Storimo to zase in za ljudi, med katerimi živimo. Naša "nagrada" za to pa bo to, kar je najdragocenejše za nas in naše otroke: dobro zdravje in prijetno počutje.

Turistično društvo Slovenj Gradec aktivno tudi v jesenskih mesecih

Peter Cesar, predsednik TD SG

Odprtje fitnesa v naravi, nedelja, 21. septembra 2014

Večletna prizadevanja Turističnega društva Slovenj Gradec, da uredimo primestne gozdne poti in robove, kažejo rezultate in ugotavljamo, da občanke in občani novosti sprejemajo z velikim veseljem. Tako smo pred dvema letoma uredili prvi del poti po Dobravi, jih označili in namestili nekaj klopi. V nedeljo, 21. septembra, pa smo na Štibuhi ob

Fitnes v uporabi

nekdanji vrtini pripravili odprtje fitnesa v naravi, ki bo omogočil še več druženja in aktivnega preživljanja prostega časa v naravi, pomembno pa je tudi, da je tovrstna rekreacija za občanke in občane brezplačna. Na odprtju se je zbrala velika množica občank in občanov vseh generacij, ki so orodja tudi preizkusili in so bili navdušeni. Prepričani smo, da bo to prijetna popestritev za preživljanje prostega časa v naravi.

Zaključna zemeljska dela na območju fitnesa v naravi "Dobrava"

Da bi izkoristili trenutno ugodno vremensko napoved, smo člani Turističnega društva Slovenj Gradec in tisti, ki cenijo naša prizadevanja, na hitro organizirali prostovoljno delovno akcijo. Zbrali smo se v soboto, 27. septembra, ob 8. uri in začeli delo. Naša naloga v nadaljevanju ureditve počivališča pri vrtini je bila ureditev okolice – zemeljska dela in sejanje trave. Veseli smo bili udeležbe prostovoljcev, njihove pripravljenosti prispevati k urejenosti dela našega okolja in tudi obsega opravljenega dela. Seveda pa je poleg opravljenega dela pomembno tudi druženje med občankami in občani. Kljub razmočenemu terenu in zemlji nam je uspelo urediti velik del površine in posejati travo, tako v teh dneh celoten prostor že dobiva privlačno podobo. Konec oktobra pa bomo postavili še eno večje orodje in prepričani smo, da bo nova rekreativna površina dobro obiskana in bo služila svojemu namenu.

Pohod na grad s predavanjem o zgodovini Starega trga

V soboto, 4. oktobra, smo v Starem trgu preživeli zanimiv in prijeten popoldan, saj smo predali namenu delno obnovljeno pot na grad, ki je nastala kot plod sodelovanja Vaške skupnosti Stari trg-mesto in Turističnega društva Slovenj Gradec. Na tej stari romarski in sprehajalni poti smo postavili informacijsko tablo,

Zemeljska dela

uredili most preko potoka in dodali nekaj klopi. Lepo vreme nam je omogočilo, da smo se sprehodili po celotni poti in prisluhnili zanimivim zgodovinskim podatkom o Starem trgu, gradu in cerkvi, ki nam jih je predstavil strokovnjak in poznavalec, umetnostni zgodovinar Marko Košan. Po ogledu cerkve svetega

Pankracija smo ob svežem moštu in pecivu, ki ga je pripravila predsednica Četrtna skupnosti Tatjana Krejan Košan, preživeli še nekaj časa v sproščnem pogovoru in si izmenjali nekatere ideje glede prihodnje ureditve naših pohodniških poti.

Na gradu; sv. Pankracij

Spoštovani ljubitelji narave, pohodništva in zdravega načina življenja!

V skladu z veljavno davčno zakonodajo lahko davčni zavezanec podari do 0,5 % dohodnine za financiranje splošno-koristnih namenov. Če upravičenca ne navedete, ostane teh 5 promilov državnemu proračunu.

Turistično društvo Slovenj Gradec ima status društva, ki deluje v javnem interesu na področju turizma. Vsa zbrana sredstva, ki jih boste s tega naslova namenili našemu društvu, bomo

koristno porabili za razvoj našega kraja in izboljšanje pogojev za preživljanje prostega časa naših občanov in tudi turistov, ki prihajajo k nam. Obrazec za doniranje dela dohodnine Turističnemu društvu najdete na spletni strani društva.

Peter Cesar, predsednik TD SG

Turistični dan Občine Podvelka

Mag. Jože Marhl

Prvo nedeljo v letošnjem oktobru po sv. maši, ki jo je daroval domači župnik Jože Motaln, je v okviru turističnega dne Občine Podvelka na župnijskem dvorišču v Breznu potekala svečana trgatve potomke najstarejše vinske trte z mariborskega Lenta.

Številne zbrane od blizu in daleč je pozdravila in nagovorila predsednica občinskega odbora za turizem in podžupanja Občine Podvelka Slavica Pečovnik Urh. Med drugim je napovedala vsebino turističnega dne, ki jo je tudi povezovala. Župan Občine Podvelka in gospodar trte Anton Kovše se je v svojem nagovoru med drugim zahvalil vsem, ki so skrbeli za trto v minulem letu, ki je kljub neugodnim vremenskim razmeram obilno obrodila. Udeležence turističnega dne je nagovorila tudi mariborska vinska kraljica Urška Bračko. Skrbnik trte Anton Zaletelj je spregovoril o zgodovini potomke najstarejše trte, ki je letos obrodila že 53 grozdov, in obral prvi grozd ter ga dal poskusiti gospodarju trte Antonu Kovšetu. Prosil ga je za dovoljenje za začetek trgatve, kar je gospodar zaradi visoke kvalitete grozdja tudi dovolil. Pred začetkom trgatve so sneli še klopotec, po trgatvi pa so iz preše pritekale žlahtne kapljice žametne črnine.

Ta svečani dogodek, ki je turistični biser Občine Podvelka in vsako leto bolj postaja Lent v malem, so obogatili

Skrbnik trte Anton Zaletelj (levo) daje prvi grozd gospodarju Antonu Kovšetu (desno), ob njem je mariborska vinska kraljica Urška Bračko.

amaterski dramski igralec Branko Rejec, moški pevski zbor Ožbalški puobi, ženski pevski zbor Lipa s Sv. Duha na Ostrem vrhu ter znani humorist Vinko Šimek in Vaški muzikantje s Kaple na Kozjaku.

V vsebino turističnega dne je bil vključen tudi bogat in dobro obiskan sejem. Za promocijo turistične ponudbe občine je poskrbelo Turistično društvo Brezno-Podvelka. Svoje izdelke in pridelke so na ogled postavili in jih ponudili: Vaške skupnosti Lehen na Pohorju, Kapla na Kozjaku in Ožbalt, Društvo Invalid Brezno-Podvelka, Čebelarstvo Marko Glazer s Kozjega Vrha, Kmetijstvo Glazer Stanka in Miran iz Malečnika, Fabjan Interieri, d. o. o.,

Alenka in Jakob Medved iz Lehna na Pohorju, Usnjarski izdelki Boštjan Golob iz Ožbalta in Leseni izdelki Ivan Tertinek iz Ožbalta. Ogleda vreden je bil tudi prikaz klasične žganjekuhe, ki sta ga pripravila Danilo Tertinek in Maks Mori. Ozavešanje občanov za zdravstveno preventivo je izvajala dipl. med. sestra Petra Čurin iz Zdravstvenega doma Radlje ob Dravi. Za kulinarčne dobrote je poskrbelo Društvo podeželskih žena Brezno-Podvelka, ki ga vodi Lojzka Hribernik.

Za red in varnost so tudi tokrat skrbeli člani domačega prostovoljnega gasilskega društva.

Srečanje Krivonogovih

Nevenka Knez

Letos te redke jesenske dneve brez dežja večkrat izkoristim za sprehod do katere od selskih okoliških kmetij, ki jih med seboj ločijo že orumenele zaplate gozdov. Tokrat me je z otroki pot zanesla na Blatnikovo kmetijo na Vrhah, kjer nas je pričakala vedno nasmejana Anica Krančan s svojo mamo Pavliko in hčerko Lejlo.

Za mizo pred hišo je pogovor hitro nanesel na tradicionalno srečanje Krivonogovih bratrancev, katerega organizatorica je bila letos Anica na svoji

domačiji, in je bilo tokrat že enajsto zapovrstjo. Bratrance si na vsakem srečanju predajo ključ, ki ga dobi organizator naslednjega srečanja.

Ob ogledovanju fotografij najlepših utrinkov s srečanja, ki je bilo množično obiskano, se mi je ob vnetem pripovedovanju Anice in mame Pavlike pred očmi zarisala zgodba Krivonogove rodbine.

Na tovrstnih srečanjih se namreč dobivajo potomci Feliksa Krivonoga, Lesnikovega očeta s Sel. Feliks je bil rojen 1902. leta pri Tempharju v Javorju. Po smrti svoje prve žene Antonije, s katero je imel tri otroke, je na Selah podedoval kmetijo pri Lesniku, kjer je bil za rejenka, in kjer si je z ženo Štefko kmalu ustvaril družinsko gnezdece, ko se jima je rodilo osem otrok.

Lesnikovi starši (mama Štefka in oče Feliks)

Danes se srečanja bratrancev rado udeleži vseh sedem še živečih sinov in hčera. Krivonogov rod, ki šteje 24 vnukov, 41 pravnukov in že 7 praprnukov, s ponosom nosi dedovo ime naprej. Tako se na družinskem drevesu med imeni vnukov hitro najde še kakšen Feliks ali Srečko. Z

druženjem in povezovanjem mlajših rodov pa Krivonogovi izkazujejo svoje močne korenine.

Njihova družabnost in angažiranost sta jim v pomoč, da si vsako leto pripravijo imenitne pojedine, ki jih začinijo s športnimi igrami ter z izleti in krajšimi

avanturami v bližnji okolici.

"Lepo je, da se srečujemo in imamo stike; se človek malo pogovori in v hipu izginejo marsikateri problemi, ki nam jih nalaga življenje," mi ob koncu ponosno pove mama Pavlika, ki se vsako leto rada udeleži srečanj.

Zbrana družba na letošnjem 11. srečanju Krivonogovih Foto: Družinska brošura

Pesem in ples nas povezujeta

Toni Fajmut

Foto: Foto Ocepek

V okviru jesenskih srečanj na Prevaljah smo 30. avgusta 2014 člani folklorne skupine Luka Kramolc iz Šentanela že peto leto zapored v Družbenem domu na Prevaljah organizirali družabno srečanje z naslovom Pesem in ples nas povezujeta.

Pred približno petimi leti je v naši skupini dozorela misel, da priredimo takšno srečanje, na katero bomo lahko povabili skupine, pri katerih smo bili v gosteh ali pa bomo tja šele šli. Vsako leto povabimo eno odraslo folklorno skupino, eno otroško folklorno skupino, pevske skupine, etnoskupine in mlade glasbenike, ki v mežiški dolini veliko obetajo.

Na letošnjem srečanju je zapel dekliški pevski zbor Brančur, zaigral harmonikarski orkester KD Prežihov Voranc Ravne na Koroškem, na harmoniko pa je zaigrala tudi mlada Tinkara Brodnik. Zaplesali pa so: Otroška folklorna skupina OŠ Črna na Koroškem, Folklorno društvo Holmec in domača Folklorna skupina Luka Kramolc iz Šentanela. Prireditev je povezovala Hedvika Gorenšek.

Predstavnica Javnega sklada za kulturo, območna enota Ravne na Koroškem, Irena Oder je podelila Maroltova priznanja folklornikom Luke Kramolca za pet, deset in petnajst let delovanja.

Spomnili pa smo se tudi dolgoletnega člana oz. godca FS Luke Kramolca, žal letos umrlega, Slavka Vrabiča, ki je pustil velik pečat ne samo v naši skupini, ampak tudi v vseh ostalih FS mežiške doline, za kar smo mu vsi zelo hvaležni.

Za letošnjo uspešno prireditev se moramo zahvaliti tako vsem udeležencem, sponzorjem in donatorjem kakor tudi obiskovalcem, ki so do dobrega napolnili dvorano na Prevaljah.

Po končanem uradnem delu smo se udeleženci družili še dolgo v noč, saj ni manjkalo plesa in petja.

Za konec bi se še enkrat zahvalil vsem obiskovalcem ter jih povabil, da pridejo na srečanje "Pesem in ples nas povezujeta" tudi naslednje leto.

FS Luka Kramolc – organizator in prireditelj srečanja "Pesem in ples nas družijo" na Prevaljah

Pod zelenim klobukom

Lovci Lovske družine Bukovje organizirali družabno srečanje s kmeti

Vančy

Lovci Lovske družine Bukovje že vrsto let prirejajo srečanja s kmeti in lastniki zemljišč, ki spadajo v njihov lovski okoliš. V pogovoru so mi lovci zaupali, da tudi druge slovenske lovske družine prirejajo taka srečanja.

Ker kmetija naše družine leži na njihovem lovnem področju, smo tudi mi dobili povabilo na ta "lovski piknik". Lovska družina Bukovje ima na Svetem Danijelu lepo veliko kočjo, kar je za letošnje muhasto vreme res velika sreča. Kljub dežju se je piknika udeležilo lepo število kmetov in lastnikov zemljišč. Dodobra so gostje napolnili lovsko kočjo kar v dveh nadstropjih. Vzdušje je bilo prijetno, družabno in popestrjeno z glasbo, tako da smo še veselo zaplesali. Srečanja se je

udeležila tudi županja občine Dravograd Marijana Cigala.

K pogovoru sem povabil gospodarja društva Jožeta Pačnika: "Ta srečanja s kmeti in lastniki zemljišč organiziramo lovci že nekaj let zapored, tako se s to pogostitvijo vsaj malo oddolžimo gostiteljem, ki čez leto pomagajo pri oskrbi s hrano naše divjačine. Predvsem pa s tem srečanjem želimo stkati še bolj pristne vezi."

Na vprašanje, če divjad kmetom povzroča veliko škode, Jože odgovori: "Letos ne tako zelo veliko, srnjad in druge živali, ki se prehranjujejo predvsem s travinjem, imajo te paše v izobilju, seveda pa malo za priboljšek rade prigriznejo še kakšno domačo vrtnino, a to ne v takem obsegu, da bi predstavljalo kmetom veliko škodo. Problem so divje svinje, te pa so že povzročile nekaj škode, predvsem na njivah s koruzo. Seveda lastnikom, ki opazijo vdore, najprej svetujemo, da njive, če je le možno, poskušajo zaščititi sami, kar zelo učinkovito opravi električni pastir. Mi jih pa poskušamo omejiti s pregonom in z odstrelom."

Moram priznati, da so lovci pripravili zelo okusen golaž. Za povrh so postregli še s pijačo. Pripravili so tudi pester srečelov, ki se je zaključil že pred večernimi urami. Muzikant je veselo igral na harmoniko. Piknik je obiskal tudi ansambel Šempetski šopek. Lovci so prijazno stregli, bilo je

Z muzikantom, pokali in trofejami

veselo do poznih večernih ur.

Prepričan sem, da taka srečanja pripomorejo k boljšemu sodelovanju lastnikov zemljišč in lovcev ter razumevanju divjadi. Lovski okoliš družine Bukovje zaobsega kar velik teritorij vse od sv. Jedrti, Selovca, ob porečjih reke Drave in na vzhodu po Trbonjski reki proti Pohorju.

Predsedniku Viliju Štumbergerju in gospodarju Jožetu Pačniku hvala za gostoljubje.

Tradicionalno srečanje LD ob prazniku Občine Radlje ob Dravi

Mag. Jože Marhl

Tudi letos so se ob praznovanju praznika Občine Radlje ob Dravi na Remšniku srečali lovci iz šestih lovskih družin. Na začetku srečanja sta številne zbrane lovce pozdravila in nagovorila starešina LD Remšnik Ivan Golob in radeljski župan mag. Alan Bukovnik, ki se je lovcem zahvalil za tradicionalno uspešno sodelovanje v programu praznovanja občinskega praznika.

Lovci so se na srečanju pomerili tudi v streljanju z malokalibrsko puško in v streljanju na glinaste golobe. Ekipno je prvo mesto osvojila LD Remšnik s 1.339 točkami, drugo LD Janžev vrh s 1.295 točkami, tretja pa je bila LD Kapla s 1.217 točkami. Med posamezniki je v

kombinaciji prvo mesto osvojil Luka Pušnik s 363 točkami, drugo Tonček Grace s 359 točkami in tretje mesto Maks Garmut s 350 točkami. Med posamezniki v streljanju z MK-puško je bil najuspešnejši Teodor Hafner s 187 točkami, drugi je bil Maks Garmut s 174 točkami, tretji pa Matej Stražišnik s 173 točkami. Pri streljanju na glinaste golobe je prvo mesto osvojil Tonček Grace, drugo mesto Luka Pušnik (oba sta zadela 24 golobov), tretje mesto pa Borut Murko z 22 golobi. Preizkusili so

se tudi veterani. V kombinaciji je bil nepremagljiv Janez Rebernik s 310 točkami, na drugo mesto se je uvrstil Ivan Golob s 309 točkami, tretji pa je bil Jože Pušnik s 301 točko. Na tekmovanju v streljanju na glinaste golobe za nagrado, je nagrado osvojil Maks Garmut.

Na zaključku sta pokale, medalje in nagrado najuspešnejšim izročila starešina LD Remšnik Ivan Golob in njen strelski referent Teodor Hafner. Sledilo je tovariško druženje.

Prejemniki pokalov, medalj in nagrad

Šport

Pohod na vrh nad izvirom Labotnice

Vančy

Bil je lep zadnji počitniški konec tedna v avgustu in s Ferdom in Zdenkom smo se odpravili v planine. Kot smo že prej obljubili, smo šli tokrat malo više, za kar je bil kot nalašč najbolj primeren vrh nad izvirom rečice Labotnice (Lavant) Zirbitzkogel, 2396 m.

Rečica Labotnica izvira precej visoko in teče po avstrijskih dolinicah ter se po 64 km izteka v reko Dravo v našem prvem sosednjem mestu Labotu (Lavamünd). Torej se odpravimo na ta koroški vršac. Državno mejo prečkamo na Viču. Da je tu bil nekoč pomemben mejni prehod, priča

Zdaj smo že nad 2000 m, še zadnja zares prava strmina ...

le še nekaj zgradb, ki so služile carinam na tej ali sosednji strani. Nadaljujemo mimo Labota in Wolfsberga ter se malo naprej peljemo mimo impozantnih stebrov, ki nosijo prometno avtocesto, ki povezuje smer Beljak (Willach)–Dunaj, pod katero nam zazdi naše potovanje tako majhno in nepomembno. Da, pod to presežnostjo res ostro občutiš svojo majhnost. Malo naprej se zapeljemo mimo mesta St. Leonard (Sankt Leonhard im Lavanttal), kjer so pomembni žagarski obrati in ogromna parkirišča za tovornjake. Ferdo nama je zaupal: "Tu, prav tu konča tudi od nas pripeljane ogromno hlodovine." O razsežnosti tega žagarskega obrata pričajo ogromni skladi hlodov in skladovnice rezanega in zloženega lesa. Odpeljemo se še malo više mimo lepe gorske vasice Sv. Ane (St. Anna am

Končno koča pod vrhom in naš cilj

Lavantegg). Ta vasica me navduši s svojo pestrostjo in čudovito urejenostjo, ki sicer že veje svoj alpski stil, a vse je tako ljubko. Tu smo videli čudovite lepe konje, saj imajo v vasi tudi jahalno šolo. Z avtomobilom se popeljemo še nekoliko više, kjer na urejenem parkirišču ob velikem gostišču lahko za dva evra parkiramo za en dan.

Tu pa postanemo pravi pohodniki. Pot se počasi začne vzpenjati, sprva še med posameznimi drevesi večinoma smrekovega in borovega lesa, a borovci so že nekoliko bolj pritlehni zaradi višine. Kmalu jih nadomestijo bolj grmičasto podrastje in skale osamelci, ki nekako poševno rastejo iz tal. Tu in tam se na širnih pašniških planjavah pasejo krave, lepe rejene šeke, ki nas le malo pogledajo in že naprej lenobno žvenkljajo s svojimi zvonci.

Tik pred zaključkom gozda prispemo do mogočnega viharnika, ki mogoče tukaj vztraja že stoletja. Okoli in okoli je že ves suh in mogoče je na novo pognal iz svoje

polomljene zasnove najmanj dvajsetkrat in še več in še zdaj ima en vrh živ in zelen. Tu sem se že bal, da našega Zdenka ne bova več spravila naprej. Poklekoval in poklekal je okoli njega, v objemu njegove nekoč krošnje smo se že vsi poslikali, on pa je še kar *škljocal* in *škljocal*, da sva ga začela priganjati. A se ni dal: "Pa kaj si nor, ta viharnik pa moram res dobro poslikati, da ga bomo lahko pokazali Marti. Zagotovo se po takem imenuje GG-jeva revija, zagotovo!" No, odnehal je šele, ko se je že dodobra nalezel velikih lesnih mравelj in je stopil v slastno kravjo pogačico. Moram pa priznati, bil pa je res pravi viharnik!

Dohiteli smo dve mamici in njuni otroci so veslo robinzonsko plezali po osamelih skalah ob poti. Pomišljal sem, ti pa verjetno ne bodo šli kam daleč, a ko smo se vračali, so le že tudi oni prihajali proti vrhu.

Na obeh straneh dobro uhojene in markirane poti so nas obdajale široke planjave samih borovnic in brusnic, tako da sva se zdaj pa s Ferdom začela pasti; če

Božje znamenje v deblu drevesa

Jezerce pod vrhom

Pa sta me dražila, da so zanj po meni "mero dol jemali".

si pa nisva mogla kaj, ko so bile pa tako slastne in ravno prav zrele. Vzpenjali smo se že proti 2000 metrom višine, kjer je nekaj sto metrov bolj strmega vzpona. Prehitela nas je skupina avstrijskih vojakov, ki so bili na utrjevalnem maršu; se razume, oni morajo malo bolj hitro naprej. Moram priznati, da me je ta predzadnji vzpon precej utrudil. Ko smo si malo oddahnili, smo nad sabo že zagledali kočo, Zdenko pa je pri tem dodal, da je zadnji vzpon najbolj strm. Videli smo, kako se pred nami vzpenja skupina vojakov in očitno je tudi njim ta strmina povzročala malo težav, saj niso več napredovali v tako hitrem tempu. Pravzaprav je smešno, razdalja je videti kratka, cilj viden, kočica obetajoče vabi, a vmes je še kakih 300 metrov višinske razlike v enem samem kosu, pot pa dobesedno vsekana med skalnimi skladi.

A za čuda tu nisem imel težav, za druga dva pa ni da bi pravil; Zdenko kot srna, Ferdo pa se bližajočim se osmim križem lahkotno za njim.

Pod nami se zazrcalijo jezerca, na levo proti jugu je izvir Labotnice, tik pod izvirom pa na višini okoli 2000 metrov leži kristalno Labotniško jezero.

Povzpne se še čisto na vrh Zirbitzkogla, kjer se končno postavimo še za skupinsko fotografijo. Na vgravirani marmornati plošči si lahko ogledamo zapis vseh vršacev in se podučimo, kam vse se vidi, med drugim je tudi označena smer Triglava. Na desno pod nami malo

Orjaški samorastnik se je Zdenku tako dopadel, da je za *Viharnik* naredil kar trinajst posnetkov.

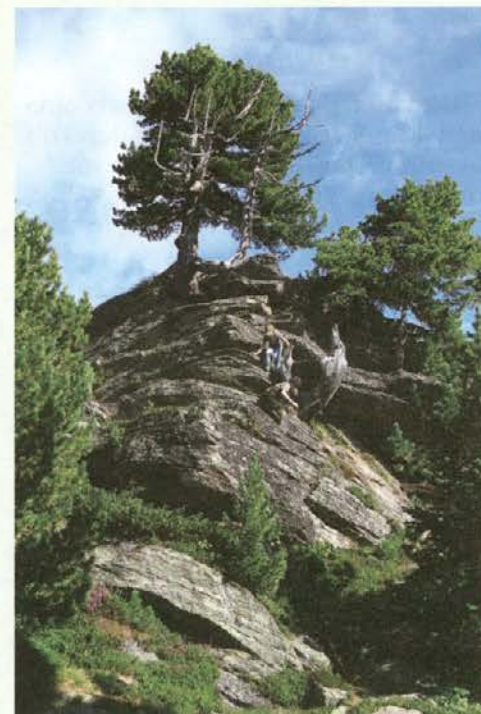
dalje proti severu vidimo majhno dolinico in avstrijski planinec nas podučil, da je tam spodaj izvir reke Mure.

Pohodnikov je zelo veliko, še veliko pri vzpenjanju, se vidi, da je zadnji avgustovski počitniški konec tedna. Tu slišimo vse vrste govoric, a slovenske med njih žlobudranjem nisem zasledil. Na koči se malo okrepcamo in se počasi začnemo spuščati proti izviru Labotnice.

Občudujemo kristalno čistost in neokrnjenost narave. Ferdo zasanjano sedi pod majhnim slapom in pravi: "Kaj je lahko lepšega – poslušam ščebet ptic in uživam v šumljanju vode. Tu je, kot bi se čas ustavil in nekaj rajskega prvinskega privre na plan."

Pa smo našli še majhno žabico, planinskega urha. Potoček se še enkrat prelije čez skalni slap in pod njim se ustvari majhno jezero, kjer pa že postane rečica Labotnica, ki se po 64 km v kraju Labot izlije v Dravo. Po poti nazaj uživamo v bogati favni. Pokušamo borovnice in brusnice, duhamo opojno dišeč divji nagelj klinček. Zdenko občuduje izredno lepo gobico, ki pa je baje užitna le enkrat.

Ob vrnitvi na izhodišče smo našli svoj avtomobil med množico drugih, a le naš je imel slovensko registrsko tablico. Iz doline smo se še enkrat ozrli proti goram. Preživeli smo čudoviti dan, a v višini so se gore že zavile v megleno sivino, čeprav je v dolini še sijalo sonce. S Ferdom sva svojemu fotografu in predvsem izjemno dobremu vodiču obljubila, da bomo še šli, ker ne le pot, tudi vreme ga uboga.

Redko posejane skale, na njih samorastniki in razigrani avstrijski otroci

Pohod k cerkvi sv. Urbana na Kozjem Vrhu

Ivan Rus

Človek se mora nekajkrat na leto pošteno prepotiti, zato sva se z ženo odločila, da pojdeva s planinci Planinskega društva Bricnik Muta k cerkvi sv. Urbana, ki stoji tik ob slovensko-avstrijski meji na Kozjem Vrhu.

Kljub kislemu vremenu sva se odpeljala do Pernic, od koder sva se z domačimi planinci in s planinci Planinskega društva Lipnica iz Avstrije podala na pohod. Zagrizli smo v strmino po razdrapani stezi, po kateri so spravljali les po spomladanskem žledolomu. Hodili smo poldrugo uro po stezi, ki je vodila tik ob državni meji z Avstrijo. Megla je nekoliko ovirala pogled, toda bili smo veseli, da ni deževalo. Na cilju smo si potešili lakoto, kajti želodec je zahteval

Pohodniki k svetemu Urbanu

svoje. Znani koroški publicist Kristl Valtl nam je na kratko opisal, kako je nastala ta cerkva.

Legenda pravi, da se je v davnih časih v teh planinah neke jeseni izgubila žival – junček. Kljub hudi zimi in volkovom je preživel. Našli so ga na pomlad, ko se je pasel v zelenju pod smrekami. Ljudje so v tem videli božje znamenje, zato so tu postavili križ in kasneje cerkev sv. Urbana.

V kroniki Pernic najdemo zapis, da je cerkev nastala leta 1368, ko so postavili skromno kapelico, ki pomeni rojstvo današnje cerkve. Tako so v času tlačanstva v gradnji skupaj trpeli ljudje z vseh strani tega predela Alp. Pred nastankom meje leta 1922 smo še živeli složno v takratni

domovini. Dve vojni in ena vlada po drugi vojni so uničevali cerkev, zvonove so prelili v kanone, uničili so inventar – vse. Dvakrat so na tem vrhu od cerkve ostali le goli zidovi. Leta 1990 so bili tu samo še napol porušeni zidovi.

Tukajšnji ljudje in tudi ljudje z druge strani meje so pomagali utrjevati zavest, da je ta cerkev vendarle naša skupna duhovna lastnina. Pomembno je poudariti, da so se tukajšnji ljudje dobro razumeli med seboj in si pomagali, razdore, prepire in krvave spopade na obeh straneh pa je vedno netila politika.

Z novimi vtisi in z boljšim poznavanjem cerkvice sv. Urbana smo se po drugi poti vrnili na začetek.

50. jubilejno srečanje planincev treh dežel

Mirko Tovšak

Že pred petdesetimi leti je skupina nadobudnih planincev iz treh dežel ob avstrijski, slovenski in italijanski meji pripravila prvo srečanje planincev treh dežel na tromeji Avstrije, Italije in Slovenije.

Od prvih, po številu udeležencev bolj skromnih srečanj, je danes to srečanje prerastlo v množično prireditev, ki se je vsakoletno udeležujejo planinci iz Julijske Krajine, slovenskega dela Koroške, Gorenjske, Primorske in avstrijskega dela Koroške.

Letos je bilo to srečanje na Trbižu v Italiji. Prvi dan srečanja je bil namenjen izmenjavi izkušenj planinskih organizacij in drugih deležnikov pri ohranjanju gorske narave. Bili smo priče številnim referatom in predstavitvi primerov dobre prakse. Iz Slovenije je bila še najbolj odmevna predstavitev mladih planincev iz Planinskega društva Mojstrana. Ti so predstavili svoj uspešni projekt vključevanja mladih v organizirano

Skupinski posnetek udeležencev pohoda na stično točko tromeje

Predsednik PZS Bojan Rotovnik pozdravlja udeležence srečanja.

Naši udeleženci na konferenčnem delu prireditve

planinstvo. Na konferenčnem delu srečanja so sodelovali tudi najvišji predstavniki planinskih organizacij iz Slovenije, avstrijske Koroške in Julijske Krajine. Prisoten je bil tudi predsednik PZS Bojan Rotovnik, prejšnji predsednik Franci Ekar pa je v svojem nastopu predstavil kronološki pregled dosedanjih srečanj planincev treh dežel.

Drugi dan srečanja so udeleženci namenili skupnemu druženju na pohodu s Fužin nad Trbižem na stično točko nekdanjih mej med Slovenijo, Italijo in Avstrijo na vrhu Peči. Udeležencem so se pridružili tudi mladi planinci iz Mojstrane ter organizirana skupina osnovnošolcev s Trbiža. Ob lepem, sončnem vremenu je bilo druženje na vrhu Peči prijetno, pridružil pa se nam je tudi župan Občine Kranjska Gora Jure Žerjav, ki je vse udeležence pozdravil in nam zaželel prijetno druženje na stičišču treh dežel.

Srečanja smo se s slovenskega dela Koroške udeležili trije predstavniki: Roman Močnik, vodja markacistov v MDO Koroške, Bojan Šipek iz PD Črna in Mirko Tovšak kot predsednik MDO PD Koroške.

gobe, trave, mahove, korenine, drevesa, debela, grmičke, liste, iglice, šture, posledice žleda in steklenice, ki po njihovem skromnem mnenju tja prav gotovo ne sodijo. Veliko so videli, veliko prepoznali, obogatili pa so se tudi z novimi znanji.

Težje je bilo utihniti in prisluhniti tudi z zaprtimi očmi. Vseeno pa smo slišali ptičje petje, veter v drevesnih krošnjah in hrup, ki je v gozd prodiral z bližnje ceste. Slišali smo tudi naše premikanje po šelestečih listih.

Kaj so otroci zavohali v gozdu? Seveda tam vse diši in tudi smrdi po drevesih, mahu, vejah in vsem, kar je v gozdu. Tako menijo naši otroci. Ob dodatni spodbudi pa mi jih je uspelo pripeljati do spoznanja, da je vonj, ki je zanje smrdeč, vonj po odmiranju narave, po gnijočem.

Kako jim približati tip? Z njim se vsakodnevno srečujejo, a ga ne zaznavajo kot čutilo. Odrkali so borovnico, a niso nič začutili, saj so bili usmerjeni v poskušanje. Prijemali so palice, a so jim služile kot sredstvo za nekaj drugega. Zato sem jih skozi igro vodila do spoznanja, da so naše

roke, noge, pravzaprav da je celo telo s kožo čutilo, s katerim tipamo ali otipamo. In vse v gozdu so otipali: drevesa, korenine, mahove, liste, iglice, užitne gobe, veje in vejice ... Ob igri so začutili praskanje, žgečkanje, nežnost, kar smo poimenovali hrapavost, gladkost ... Ob dotikanju so zaznavali mehkost, trdost, le redko pa mokro, toplo ali hladno. Do tega pa sem jih pripeljala z dodatnimi spodbudami in različnimi izzivi. Vse te dejavnosti so potekale v gozdu, kar jim je omogočalo nadgradnjo lani pridobljenih znanj.

V gozdu nam je bilo vedno lepo, veliko nam je nudil in z njim se bom srečali še v dveh terminih. Po zimski in pomladni temi bomo zaključili projekt Forest, vendar bo gozd kot naše bližnje okolje še velikokrat prostor, ki ga bo vredno raziskati z novimi varovanci.

Vsi, ki nas poznate, že veste, da radi pišemo zgodbe in pravljice, a tokrat nam je uspelo napisati samo dve. Eno vam pošiljamo v branje.

Kratkohlačniki

S pravljicami in čutili po gozdu

Mednarodni projekt Comenius Forest v vrtcu Sele

Danica Bricman

Pozdravljeni! Novo šolsko leto, znani in neznani bralci Viharnika, starši in otroci, vrtec na Selah je spet z vami. V naši družbi je tudi nadaljevanje mednarodnega projekta Comenius Forest.

September smo začeli z ustvarjanjem pravljic na temo gozda. S to temo se je prepletala že jesenska tema, čutila, saj smo poskušali izkoristiti vreme in časovno smo v nadaljevanju dejavnosti v vrtcu vpeti že v nove teme, ki niso odvisne samo od nas.

Veste, da imamo pet čutil?

To vedo zdaj tudi naši otroci, ki so v gozdu vključevali vsa čutila. Tudi okus. Saj ne boste verjeli, septembra smo našli še nekaj borovnic, ki so jih otroška usta z užitek omušala in tudi prepoznala – z očmi, ki so še videle strupene in užitne

Lifelong Learning Programme

CMEPIUS
Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja

COMENIUS-PROJEKT 2011-2015
> FOREST <
MAG. DR. J. ŽERJAV
ŽUPAN OBČINE KRANJSKA GORA

Gozdni bratci

Otroci in vzgojiteljica Danica iz vrtca Sele

V gozdu, zelo blizu skupaj, so živeli hrast, bukev, smreka, jelša in kostanj. Bili so pravi prijatelji, ki so dolgo časa imeli mirno življenje. Neko jutro jih je prebudilo glasno ropotanje. Napeli so listna ušesa in poslušali.

Bukev je rekla: "Kdo pa tako ropota?" "Ja, kaj pa je ta hrup?" se je oglasil še hrast.

"Mene pa je strah!" je zacvilila jelša. Kostanj pa se je tako tresel, da so kostanjčki kar skakali na tla.

Smreko je zanimalo, če bo še dolgo ropotalo.

Prav kmalu so spoznala, da se hrup bliža. Zagledala so motorne in navadne

Otroci so z zaprtimi očmi slišali več.

Kaj vse nam pove tipanje?

Izvedbo tega projekta je financirala Evropska komisija. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost izdajatelja. Evropska komisija ni odgovorna za morebitno uporabo informacij.

žage, sekire, bagre, tovornjake in ljudi, ki so sekali in žagali. Drevesa so padala. Slišal se je pok, tresk, bum in jok ter stok vseh padajočih dreves.

Prijatelji so se ustrašili, se spogledali, se prijeli za veje in sklenili, da zbežijo. Iz zemlje so začeli vleči svoje korenine, ki so postale noge, in drevesa so začela hoditi, potem so že tekla in zbežala naravnost iz gozda na travnik, kjer so se ustavila. Korenine so spustila v zemljo in spet so začela rasti. Spet so prijateljevala, a okrog sebe so želela imeti veliko dreves. Vsako leto so spustila svoja semena na tla in okrog njih je kmalu zraslo mnogo mladih drevesc. Z leti se je travnik spremenil v gozd.

Naši prijatelji so se skupaj postarali, posušili in nekega dne, ko je zapihal močan veter, so skupaj padli v mehak mah, ki jih je čez nekaj časa čisto prerasel. Mogoče pa bodo tam nekoč spet zrasli gozdni bratci.

Brata Knez praznovala 90 in 85 let

Adrijan Zalesnik

Prva sobota v oktobru, leta gospodovega 2014, je bila v Libeličah vsa v duhu praznovanja visokih jubilejev. Franc in Ivan Knez sta praznovala rojstna dneva. Franc, ki ga Libeličani poznajo kot Bučovega ateka, je dopolnil devetdeset let, njegov brat Ivan pa petinosemdeset.

Že v dopoldanskem času so se zbrali v farni cerkvi svetega Martina pri sveti maši, ki jo je v čast slavljencev in za njuno in naše zdravje daroval domači župnik Franček Kraner. Po maši so se slavljenčema v prostorih Bučeve kmetije pridružili še drugi povabljeni gostje. Napolnili so dvorano, ki premore sedemdeset sedežev. Pred tem so libeliški pevci, s katerimi je Franc dolga leta prepeval, na dvorišču kot voščilo zapeli nekaj pesmi. V spomin pa so mu podarili veliko sliko, sestavljenko iz slik, ki obujajo spomine na skupno prepevačo preteklost. Kar hitro sta jim pritegnila oba slavljenca. Ob bogato obloženih mizah, za kar so poskrbeli domači pod vodstvom Erike, so nadaljevali z izrekanjem voščil in izročanjem daril. Vnukinja Anika je pripravila zabavno kronološko predstavitev skozi čas, ki sta ga

Slavljenca s svojima življenjskima sopotnicama

prehodila oba slavljenca. Kako je atek živel za svoje polje in kako še danes obiskuje farno cerkev ter posluša farni zvon, je v pesmi zapisala Irma.

Veliko zdravja in dobrega počutja med domačimi so njima zaželeli vsi prisotni. Lepim željam se pridružujemo tudi mi: "Še na mnoga leta atek in Ivan!"

Kovaških 60 let

Hermina Šegovc in Franc Areh

Štirje kovači so začeli igrati in prepevati leta 1953, vendar pa za uradni začetek štejejo leto 1954. Vsi štirje so bili zaposleni v kovaški industriji v tovarni Kos v Slovenj Gradcu in prav zaradi tega so si nadeli ime Štirje kovači.

Franc Šegovc je prvi napev napisal že na štefanovo 1952. Leta, prvo skladbo za Kovače pa leto kasneje. To je bil valček "Pridi zvečer". Vsak dan so se rojevale nove skladbe, zato so v svoj program uvrstili le lastne napeve. Teh pa je vse do danes nastalo že preko 700, tako polk kot tudi valčkov. Šegovčeve viže grede rade v uho, saj jih je že veliko ponarodelih, valček "Kam le čas beži" pa je bil leta 2000 proglašen za vižo stoletja. Istega leta je bil Šegovc okronan za kralja valčkov in polk. Prve posnetke so naredili za Radio Ljubljana leta 1955 na navaden magnetofon in to na travniku pri eni stari jablani. Ti posnetki so bili narejeni za oddajo Za našo vas, ki je bila vsako nedeljo popoldan na Radiu Ljubljana.

Prvo ploščo so izdali leta 1965, kar jim je bilo v veliko veselje, saj takrat do plošče ni bilo lahko priti. Do danes so uresničili 43 projektov. Na zadnjem je deset čisto novih skladb, plošča pa je izšla za šestdeseto obletnico Štirih kovačev. Naslovna skladba je "Kovaških 60 let". Izdali so še notni zvezek z enajstimi skladbami Franca Šegovca ter pesmarico, ki nosi naslov *Kam le čas beži*. V njej je 385 besedil, ki jih pojo Kovači. Prav tako se lahko pohvalijo s knjigo o dogodivščinah Štirih kovačev, katere naslov je *Naš pobej bo muzikant*. Med vsemi že omenjenimi zadevami so pripravili tudi notni material za godbe na pihala in notni zvezek s petnajstimi pesmimi za male vokalne skupine.

Že od začetka je bilo čutiti, da imajo Kovači svoj zven, svojo izpoved. So izvirni in prav zato sodijo v sam vrh narodno-zabavne glasbe. V Šegovčevih melodijah je čutiti mehko, domačnost, preprostost in vse to naši Kovači ohranjajo.

Hermina Šegovc je prišla k njim leta 1972, zato je sedaj v ansamblu šest kovačev in ena kovačica. Ime Štirje kovači pa so obdržali, saj so jih prav pod tem imenom ljudje tudi spoznali.

V veliko čast si štejejo, da sta Jože Prišek in Franci Puhar s svojima orkestroma posnela enajst Šegovčevih skladb. Štirje kovači so prejeli številne pohvale in priznanja. Posebej so ponosni na prestižno priznanje zlati petelin, ki so ga prejeli za

najboljši glasbeni projekt ob svoji 45-letnici. Prav tako so zelo ponosni na priznanje ljudje odprti rok, ki jim ga je podelilo Ministrstvo za dom in družino za dobrodelna dela. Veseli so priznanj svojega mesta Slovenj Gradec, ki jih ni malo. Gostovali so po vsem svetu, po Evropi, Kanadi, Ameriki in tudi na Japonskem. Posneli so tri plošče za nemško govorno področje. Gramofonska hiša Polidor iz Nemčije jim je ponudila sodelovanje in bi se z glasbo lahko ukvarjali profesionalno, a se za to niso odločili.

Lep je širni svet, a najlepše je doma v svojem domačem kraju, pravijo Kovači. Če bo ljubi Bog še zdravja dal, bo še pela muzika.

Člani štirih kovačev:

Franc Šegovc, ustanovitelj in vodja, skladatelj in aranžer ter pisec besedil, harmonikar in pevec v ansamblu 60 let; Zdenko Zdovc, bariton, bas kitara, v ansamblu igra 23 let; Jože Sedar, kitara, v ansamblu igra 24 let; Srečko Sedar, pevec, v ansamblu 23 let; Hermina Šegovc, pevka, v ansamblu 42 let; Andrej Šmon, klarinet, v ansamblu 1 leto; Andrej Hudobreznik, trobenta, v ansamblu 1 leto.

Do nedavnega sta sodelovala še Polde Kranjc, klarinet, v ansamblu igral 46 let, in Viktor Vrhovnik, trobenta, v ansamblu igral 34 let.

Vzemi in daruj – knjigo

Zuhra Horvat, Ekološko društvo Slovenj Gradec

Pri Ekološkem društvu Slovenj Gradec se trudimo, da bi bili prebivalci naše občine čim bolj ekološko osveščeni in izobraženi. Od začetka našega delovanja smo izpeljali kar nekaj uspešnih projektov in v letošnjem letu smo za praznik občine Slovenj Gradec dodali še enega: Projekt brezplačnih knjižnic v Slovenj Gradcu.

19. septembra smo na Glavnem trgu odprli prvo brezplačno knjižnico. V starem in odsluženem hladilniku, ki smo ga predelali za ta namen, smo prebivalcem ponudili knjige, ki drugače samevajo na knjižnih policah po domovih in različni ustanovah. Ko smo projekt predstavili ustanovam in nekaterim našim sokrajanom, je naletel na veliko podporo. Nekaj se jih je že javilo in izkazalo

iz odsluženega hladilnika narejena brezplačna knjižnica

pripravljenost, da bi bili skrbniki takšnih knjižnic.

Z realizacijo projekta smo dosegli več zastavljenih ciljev: na ta način občane spodbujamo k branju in izobraževanju, udeleženi menjavajo že prebrane in samevajoče knjige na domačih policah, hladilnik, ki bi končal na odpadu, pa je tako dobil novo uporabno vrednost. Projekt na simbolni ravni sporoča tudi, da ljudje ne potrebujemo samo hrane za telo (iz hladilnika), ampak tudi hrano za dušo in

osebno rast. Zato srčno in pristrčno vabimo vse mimoidoče, da si postrežejo.

Prvi hladilnik je dobil svojo podobo po zaslugi Ekološkega društva Slovenj Gradec, Šolskega centra Slovenj Gradec, Mestne občine Slovenj Gradec ter mladega fotografa, ki se predstavlja z imenom Jure Horvat Photography. Srčno upamo, da bo takšnih hladilnikov še več, saj smo pripravljeni pomagati vsem javnim ustanovam, ki bodo izrazile željo po svoji knjižnici.

Zoran Rožič

Predsednik Društva koroških likovnikov

Martina Cigler

Ker se tudi sama že od otroštva spogledujem s slikarstvom, ni nič nenavadnega, da me že vsa leta vedno znova pritegnejo likovne razstave, in to tako slikarjev samoukov kot tudi akademskih slikarjev. Z njimi rada poklepetam o njihovem delu, ki je tipično za posameznega slikarja: vsak ima svojo tehniko in motive, vsak tudi drugače najde navdih za ustvarjanje.

Pred kratkim sem spoznala Zorana Rožiča, ki živi in ustvarja v Dobji vasi na Ravnah na Koroškem. Zoran se lahko pohvali z dolgo kilometrino v likovni umetnosti. Rojen je l. 1964 v Slovenj Gradcu. Trenutno spada med vidnejše slikarje tudi v Sloveniji, prav tako pa je uveljavljen v tujih umetniških krogih. Svoje znanje si je dolga leta pridobival pri različnih znanih slovenskih likovnikih, ki so mu bili tudi mentorji.

Še kot mladenič se je leta 1986 pridružil Klubu koroških likovnikov. Ker je preprost in prijazen, je hitro navezal pristne odnose z ostalimi člani in se od njih tudi učil. Posebej ga je motivirala letna

Zoran Rožič Foto: Marco Civardi, Trst

slikarska šola že pokojnega akademskega slikarja Slavka Koresa, ki ga je s svojo pristno neposrednostjo v umetnosti prevzel v celoti. V letih, ko se je Slovenija osamosvajala, je širil teorijo in prakso znanja in likovne umetnosti. Do kritik, ki so sestavni del umetniškega življenja, je dovteten in razmišljajoč, vsa leta svoje umetniške poti pa razstavlja na skupnih letnih preglednih razstavah članov društva.

Akademski slikar in likovni pedagog Ervin Kralj mu je širil obzorja nevidnega v umetnosti. Ervin je domačin iz Slovenj Gradca sedaj pa živi v Mariboru. Prevzel je tudi mentorstvo nad Društvom koroških likovnikov ter postal njegov častni član, Zoran pa je leta 2001 prevzel funkcijo podpredsednika društva. Predsednik je postal leta 2006. Je tudi idejni vodja mednarodne koroške kiparsko-slikarske kolonije, ki se je v letih 2007–2010 odvijala v Mežiški dolini. Pokrovitelji, ki so kolonijo podprli, so bili Občina Ravne na Koroškem, JSKD RS in drugi. Želja članov društva kot tudi Zorana je, da bi se tovrstne kolonije zopet začele organizirati. Leta 2009 se je Zoran na povabilo šaleških likovnikov udeležil večmesečnega izobraževanja pod

Ljubljanska veduta Zorana Rožiča

mentorstvom oblikovalke in tehnologinje podjetja Gorenje tehnika Nives Kraševc v tehnikah gline, keramike in raku-tehnike. Takrat se je pridružil Društvu šaleških likovnikov. Zoran je aktiven in je vsa leta organiziral strokovne ekskurzije v muzeje in galerije v Sloveniji in v tujini. V vseh teh letih je sodeloval na 150 skupinskih razstavah v tujini in Sloveniji ter imel približno 25 samostojnih razstav. Nekaj njegovih likovnih del krasi tudi knjige. Lani je bil povabljen na enotedensko mednarodno umetniško delavnico 11. art teden, kjer je sodeloval v multimedijskem performansu petih umetnikov. V zahvalo je septembra 2013 na Koroškem izvedel projekt likovnega simpozija druženja sedmih umetnikov iz Trsta, avstrijske in slovenske Koroške. Dela teh umetnikov so bila na ogled v aprilu 2014 v galerijskih prostorih ravenske Koroške osrednje knjižnice. Skozi vsa leta svojega ustvarjanja je prejel nešteto priznanj, zahval ter drugih nagrad.

Ustvarja v več tehnikah hkrati in ob tem v svojem malem ateljeju najde notranji mir, a se vseeno rad poda kam v samotne kraje in tam ustvarja obdan z naravo. Kot pravi sam: "Tam, kjer nebo poljublja zemljo, kjer še živijo pristni in dobri ljudje in kjer se ustavi čas." Zoran ima zelo rad gore in je skupaj z ženo Zdenko planinski vodnik pri PD Dravograd.

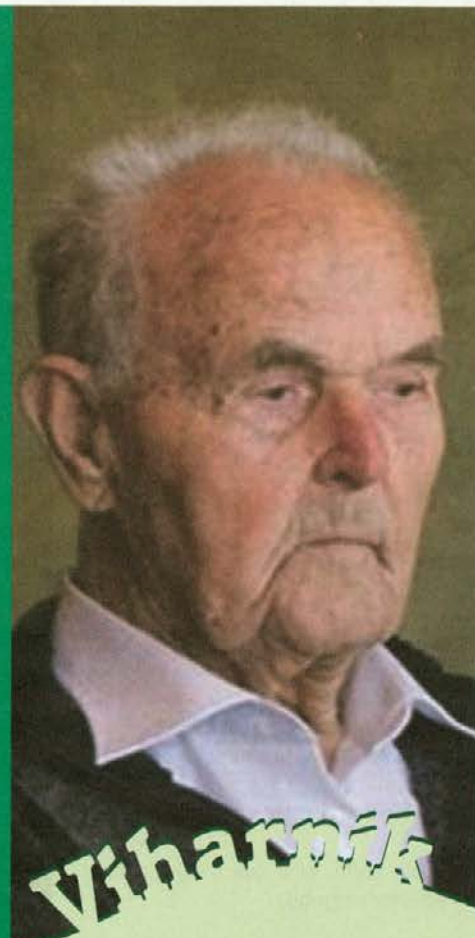
Všeč mu je še kako resničen rek: Kdor nebes ne nosi v sebi ali svojem srcu jih zaman išče po vsem vesolju.

Martin Čokl, najstarejši slovenski gozdar

12. oktobra 2014 je 107. rojstni dan praznoval Martin Čokl, upokojeni profesor dendrometrije na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, učitelj mnogih naših gozdarjev. Čokl je eden najpomembnejših slovenskih gozdarjev tudi v svetovnem merilu. Objavil je več knjižnih del, številne razprave in študije, na podlagi katerih se še vedno izobražujejo mladi gozdarji.

Martinu ob njegovem visokem jubileju želimo veliko zdravja in še veliko jubilejev v družbi z njegovo družico Ireno, s katero imata za sabo že 70 skupnih let.

Sivo Pritrznik,
direktor GG Slovenj Gradec,
s sodelavkami in sodelavci

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: vihanik@gg-sg.si,
vihanik@gmail.com

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan Čokl, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Mateja Uršnik

Lektorica:

Marta Krejan Čokl, prof.

Fotografija na naslovnici:

Matevž uživa v darovih jeseni
Foto: Mateja Uršnik

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

*V spomin***Dr. Stanko Stoporko**

Minilo je 20 let ...
21. november 2014

Ostal je živ spomin na té,
predragi mož, ljubeči oče in dedek:
nevidno bediš med nami,
nas spremljaš in vodiš.
Spomin nate še vedno živi,
v naših srcih nikoli ne bo izginil ...

Hvala vsem, ki z dobro mislijo nanj
postojite ob grobu.

Žena Dora, hčerke z družinami,
Boštjan z družino, Boris z družino

PRGIŠČE ZGODOVINE

Vajenec Vanči**Šolar (1. del)****Lipnik**

S štirinajstimi leti je kmečki fantič končal osnovno šolo. Kar nekaj starejših vrstnikov pred njim je bilo glede šolanja prizadetih s posledicami hude vojne, saj podeželske šole takrat niso redno delovale. Ta mladina je bodisi ostajala na kmetih bodisi prijemala za preprosta tovarniška dela. Sedaj pa je nastalo splošno ljudsko vzdušje, ki ga je spodbujala oblast, da je treba šolanje nadaljevati. Za podeželsko mladino so prišle najbolj v poštev 2- ali 3-letne obrtne in industrijske šole.

Tako je še ne 15-letni fantič postal vajenec v Tovarni usnja Slovenj Gradec. Dodeljen je bil v delovno enoto strojarna.¹ Vodja oddelka Jehart, ki so ga njegovi starejši sodelavci klicali po imenu Franc, mlajši pa preprosto majster,² je fantiča očetovsko sprejel. Popeljal ga je na nekakšen dvignjen prostor, kjer mu je odkazal žebelj, zabit v lesen steber. Vanči,³ to bo tvoje mesto za preoblačenje. Obleka, kajpak, domača, lastna. Tega majster sploh ni omenjal. Vanči pa je dobil dolg gumiran predpasnik in gumijaste škornje. Tudi drugi delavci so se preoblečili na enak način; garderobe v pravem pomenu ni bilo. Le nekaj starejših delavcev je premoglo 3–4 stare lesene omare, ki so si jih predajali po vrstnem redu zaposlitve; po pridobljeni pravici glede na delovno dobo v oddelku. Dvignjenemu prostoru so delavci rekali kesl.⁴ Kasneje je fantič dognal, da je bil to dejansko velik rezervoar tople vode, od koder se je napajala vsa tovarna. V trdi zimi je bila prednost tega prostora ta, da je bil vedno prijetno topel.

Majster Jehart je z vajencem ravnal kot dober oče s sinom, kar je prestrašenega fantiča v novem okolju nekoliko opogumljalo. Kot kmečki otrok je bil sicer vaje gozdnih, poljskih, travniških in drugačnih trdih kmečkih del, a tukaj je bilo vse temačno in povsod je ropotalo nekaj neznanega. Zlasti se je zgrozil ob prvem prizoru, ko je opazoval delavca, kako vlačil iz velikanskega sode sluzaste kože, ki mu po predpasniku drsijo prek gumijastih škornjev na umazana tla. Če ga ne bilo sram pred majstrom, bi bruhal. "Takšna bo torej moja prihodnost?" je vzdihnil sebi v dušo.

Tako je strojarna dobila svojega prvega vajenca Vančija. Ker ga je tako klical majster Jehart, so ga kmalu vsi delavci klicali enako.

Majster Čuješ

Vanči je že prve dni svojega vajeništva v sosednjem obratu – lužarni – v podobi njihovega majstra Čuješa prepoznal človeka, ki ga je bil nekoč prej že srečal. Bilo je takole:

Osmošolca iz podeželske šole je tedanji upravitelj šole poslal v mesto, da prevzame in prinese pošiljko oblačil, ki jih je za to šolo namenil Rdeči križ. Fantič si je obsežen zavežljaj optal na pleča in koračil z njim od kasarne naprej čez Progel proti domači šoli. Zavežljaj je bil za fantiča že kar breme, zlasti pa se je nenehno razvezoval in ga je moral stalno prevezovati in popravljati. Po poti tik za kasarno ga z dolgim in odločnim korakom dohiti krepak mož srednjih let. Poleti so delavci velikokrat hiteli iz tovarne domov, da bi postorili še kaj na svojih njivicah in travnikih.

Ko prideta vstrib, fantič seveda pozdravi, mož pa prizanesljivo vpraša: "Pobi, a ti greš pa služiti?" Najbrž je res bilo videti tako. Fantič štirinajstih let, nič kaj veselega obraza, z razmršeno culo na plečih ... Takšni so najbrž bili videti nekoč pastirčki in hlapčiči, ko so se odpravljali služiti.

"Ne," je bil kar odrezav odgovor fantiča, ki se mu je zdelo skoraj podcenjujoče, da bi ga imel kdo za pastirčna na poti v služnost.

"Zaka pa nosiš punkl?"

"Cote od Rdečega križa nosim v šolo."

"Kir razred pa hodiš?"

"Osmega."

"Ka pa boš po šoli?"

"V Tovarno usnja grem za vajenca."

"A reees? Na, pa meni dej malo test punkl, ti bom pomagal."

Mož kot za šalo obesi razmršeno culo čez ramo, jo z dolgimi koraki mahne proti takratni gozdni drevsnici, fantič pa skoraj teče za njim. Tam se mož ustavi in reče:

"No, naprej boš moral pa sam."

"Hvala lepa, pa srečno."

"Srečno, mogoče se boma v tovarni pa še vidla."

¹To je jedro vsake tovarne usnja, ker se tam kože strojijo; pred strojenjem se pripravljajo (lužijo, kjer se odstranjuje dlaka), za njim pa dodelujejo.

²Delavci niso uporabljali slovenske besede majster, ampak brčas še iz časov bivšega lastnika Pototschnigga bolj nemško zveneče majster; iz nemščine 'der Meister' = mojster. Tudi sicer majstri tedaj niso imeli kakšnega mojstrskega izpita. Za časa bivšega lastnika so bili preprosti delavci, ki jih je lastnik po svoji presoji postavjal za preddelavce, oddelkovodje ipd.

³Mojster je pravo ime prestrašenega fantiča Ivana želel narediti prijaznejše, skoraj ljubkavalno, zato ga je poimenoval Vanči.

⁴Povzeto iz nemščine 'der Kessel' = kotel.

Fantič je čez Progel spotoma razmišljal o zagonetnem možaku. Zakaj mu je pomagal nesti razmršeni punkelj? Kaj naj bi pomenilo tisto 'mogoče se boma v tovarni pa še vidla'?

Sedaj je Vanči, strojarniški vajenec, v tovarni zares prepoznal lužarniškega majstra Čuješa kot zagonetnega moža s prejšnjega srečanja.

Da, Čuješ je v Vančijevih očeh bil in ostal spoštovanja vreden človek.

Katero kavo imate najraje?

Boštjan Jurič

Nedavno mi je prijateljica, ki se je vrnila s potovanja po Vietnamu, podarila vrečko kave. "To je tista, ki jo pokakajo nekakšne azijske podlasičke," je rekla. Za takšno kavo sem sicer že slišal, pa me nikoli ni preveč mikalo, da bi jo poskusil. Zato sem se odločil stvar nekoliko raziskati, da ugotovim, ali gre res za živalske iztrebke.

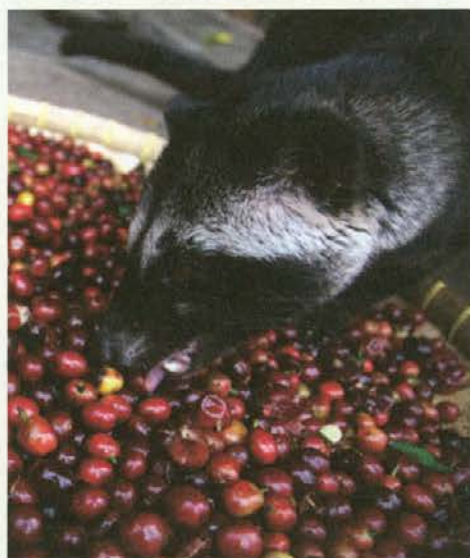
Kava, o kateri je govora, se največkrat imenuje *kopi luwak*. Kopi je indonezijsko ime za kavo, luwak pa je lokalno ime za majhno živalco cibetovko (*Paradoxurus hermaphroditus*), ki še najbolj spominja na našo kuno. V Indonezijo in bližnje dežele so nizozemski kolonizatorji že v 17. in 18. stoletju prinesli kavovce (v glavnem vrste *Arabica*) in tod zasadili plantaže. Kolonizatorji so domačinom prepovedali trganje kavovih plodov za lastno uporabo, vendar so domačini kmalu ugotovili, da za majhno cibetovko ta prepoved ne velja. Žival se je hranila z najbolj zreliimi jagodami kavovcev, prebavila večino njihovega mesa, seme – kavno zrno – pa iztrebila. Domačini so začeli zbirati ta prebavljena zrna, jih čistiti, pražiti in mleti. Dobili so napitek, ki je bil podoben kavi, pa vendar drugačen od nje. Njegova slava se je zaradi te posebnosti kmalu razširila tudi med kolonizatorji, kar je ob njegovi redkosti pomenilo tudi visoko ceno.

Ljubitelji te posebne kave trdijo, da jo od navadne kave ločita predvsem dve razliki. Prva razlika je posledica selekcije. Cibetovke izberejo za prehrano najbolj zrelo in najlepšo kavovo zrno. Druga razlika pa naj bi nastala v prebavnem traktu cibetovke, kjer encimi vplivajo na kemijsko strukturo zrna in posledično zmanjšajo njegovo grenkobo, s čimer se bolj izrazi aroma.

Dandanes je kopi luwak postal iskano tržno blago in skladno s tem se je povečala tudi proizvodnja takšne kave in njenih ponaredkov. Domačini nič več (oziroma v zelo majhni meri) ne pobirajo iztrebkov za divjimi živalmi, temveč jih gojijo v kletkah in jih prisilno hranijo z jagodami kavovca. S tem seveda odpade ključna kvaliteta pravega kopi luwaka – selekcija. Zelo pogosto gojene cibetovke živijo v zelo slabih pogojih.

Na drugi strani potekajo poskusi sintetično pustvariti kemijske pogoje v prebavnem traktu cibetovke. Vietnamci trdijo, da jim je to že uspelo.

Tako lahko na prodajnih policah na Indonezijskih otokih in v državah jugovzhodne Azije najdemo marsikaj, kar se imenuje kopi luwak. Skupni imenovalac teh izdelkov je, da so dražji od navadne kave. Kaj pa dejansko skrivajo, je zelo težko izslediti. Sam se ob pitju podarjene kave ne bom nič preveč jezil, če zrn v resnici ni nihče pokakal. Kakšen je okus, pa sporočim v naslednji številki, če se seveda ne bom zastrupil. Vir: svetovni splet, wikipedija

Cibetovka se hrani z jagodami kavovca. (Vir: <http://dish.andrewsullivan.com/2012/10/22/more-than-clouds-in-your-coffee/>)

Albin z vključenim alarmom

Milena J. Cigler

Ko sem že skoraj pozabila, da bi me moral obiskati moj "ženin" z Dolenjske, lepega dne prihrumi na naše dvorišče stara diana z vključenim alarmom, da je tulilo in cvililo, da so tudi sosedge pridrvili gledat, kaj se dogaja.

"Živio, prijateljica draga!" me je

pozdravil "ženin". V rokah je držal kilogramskega jurčka, za seboj pa je vlekel ogromno bučo. "Pripeljal sem svoje kosilo!" je naznanil in odgriznil del jurčka ter ga z užitek zvečil. "Ja, pomisli, postal sem presnojedec! Ali si že nakosila travo za koze?" "Zakaj te pa to zanima?" sem ga pobarala. "Nabral si bom ven zelišča za *smoothije!*" je zmagoslavno izdaval, saj se mu je jurček oz. bolj natančno, vejica, ki jo je požrl zraven gobe, zataknila v grlu. Poklcala sem Martino, da ga je tolkla po hrbtu in srečno smo ga rešili zadušitve.

"Ali bučo tudi kar tako ješ, ne da bi jo skuhal?" "S pecljem vred!" je povedal. "Ali imaš rada peclje?" se je pohecal. "Jaz ti ga podarim."

Z Martino sva se spogledali in bušnili v smeh. Kazalo je, da mu je presna hrana že dobro udarila na možgane. Martina je rekla, da bo gotovo preiskal vso okolico za gobami in bolje, da mu slediva, da ne bo katere poskusil prvič in zadnjič in nikoli več. "Jaz nočem biti kaj kriva!" sem ji rekla, "poskusiva ga čim prej spraviti od tu."

Martina je rekla, da bo razmislila, s kakšno zvijačo bi ga spravili nazaj na njegovo sončno Dolenjsko, pa ni bilo treba dolgo premišljevat, klicala je namreč sestrična Brigita, da naju vabi na trgatve v Belo krajino. Takoj sva bili za to, ker sva imeli v mislih, da bova še Albina mimogrede odložili na njegovem domu, a sva se ušтели.

Ko smo se z njegovo staro diano pripeljali do njegove vasi, ni hotel domov, ampak je rekel, da gre z nama na trgatve. Nama se je rahlo dozdevalo, da se bo do nezavesti najedel grozdja, ker bo zastonj, ampak saj več kot pojesti ne moreš, sem se tolažila. Brigiti pa nisem upala povedati, da je presnojedec.

V Beli krajini so nas prisrčno sprejeli Brigitini prijatelji. V vinogradu je bilo že živahno, trgači so pridno rezali grozde, nosači pa nosili brente na prikolico. Albin se je usedel na začetku vrste in si pridno tlačil cele grozde v usta. Mislila sem, da se bo zadavil, tako je hitel. Brigita na srečo ni nič opazila. Ona je bila zadolžena, da nosi pijačo trgačem. Tako je tudi Albinu ponudila kozarček cvička. Hlastno ga je zvrnil nase in ko ga je vprašala, če bo še, je zadovoljno prikimal. "Še, še, še!" je pravil, Brigita je pa kar nalivala. Ker od presne hrane ni imel trdne podlage, se ga je hitro nalezal, se zvalil v travo in zasmrčal.

Čez kakšno uro pa smo slišali veselo prepevanje s tistega kraja: "Tam doli po trati, sem padla tri barti, zavoljo tega, ko sem za pobičem šla ..." In podobne, še bolj navihane. Tako sem sklenila, da tega prismojenega ženina spravim nazaj v njegovo vas in končam to epizodo, dokler mi Mojca ne najde koga bolj resnega.

Zlatko Škrubej

*Za šalo ali zares?***ŽE POSKUSIL**

Sodnik pridiga obsojenemu: Lahko bi se potrudili in postali drug človek! Obsojeni odvrne: Sem že poskusil in fasal devet mesecev za krajo identitete!

NIMA POJMA

Ferdo sreča Tineta na berglah: Kaj pa se ti je zgodilo?

- Avtomobilska nezgoda.
- Pa lahko, denimo, hodiš brez bergel?
- Pojma nimam. Moj zdravnik pravi, da lahko, odvetnik pa, da ne!

NORCA

Norca igrata človek ne jezi se. Po nekaj minutah pravi prvi: Šah mat! Drugi odvrne: Ne pa ne, pri taroku ni enajstmetrovk!

ON TUDI

Janez svojemu šefu: Jutri bi rad šel na taščin pogreb. Šef globoko zajame sapo: Jaz tudi ...

NISTA SE RAZUMELA

Gost v restavraciji naroči za zajtrk jajčka na oko. Ko poje, pokliče natakarico: Kozarec donata, prosim. Zgaga me peče.

- A po jajcih? vpraša natakarica.
- Ne, po grlu! jezno odvrne gost.

POLICIST

Policist pride v picerijo in naroči svojo priljubljeno margerito. Ko je pečena, k njemu pristopi natakarica in ga prijazno vpraša: Na koliko kosov želite, da vam jo razrežem? Policist odvrne: Kar na štiri, prosim, osem jih ne bom mogel pojesti.

PRI URI MORALE

V šoli pri uri morale vpraša učitelj Uroša: Katera je bila prva istospolna družina na svetu? Uroš samozavestno: Oče, Sin in Sveti duh!

DOBRE OČI

Isto banko so v mesecu dni oropali že tretjič. Policist sprašuje uslužbenca: Ste na roparju opazili kaj posebnega? Uslužbenec ima dobre oči: Ja, vsakič ima dražjo obleko.

UČITELJ SE MOTI

Učitelj jezno: A si lahko vidva tam zadaj, prosim, nehata podajati sporočilca!? Eden odvrne: Saj si ne podajava sporočilc, kartava!

NIKOLI PRI ROKI

Zvone vpraša prijatelja: Kaj imata skupnega policist in bankovec za 100 evrov?

- Hm, ne vem?
- Nikoli ju ni pri roki, ko ju najbolj potrebuješ!

TRAGEDIJA

Marko vneto spremlja prenos nogometne tekme po televiziji, ko v sobo vstopi tašča: Na prvem programu je drama! Marko, ne da bi odmaknil oči z zaslona, odvrne: Če se samo dotaknete daljinca, bo tragedija!

KOT Z OTROKOM

Ferdo in Polde modrujeta, prvemu se nenadoma utrne misel: Z državo je kot z otrokom!

- Kako to misliš?
- Lažje ga je narediti kot rediti ...

ZAMERA

Danica možu: Dragi moj, a se ti ne zdi, da tebi zadnje čase nekam nenavadno hitro pride? Mož izstrelji nazaj: Veš kaj, draga, imela si popolnoma enako veliko časa kot jaz!

TRMASTI SLON

Mravlja in slon gresta čez most. Nenadoma se pod njuno težo ta podre. Mravlja reče jezno: A vidiš zdaj to!? Pa sem ti rekla, da bi morala iti eden po eden!

BREZ SKRBI

Mojca jezno reče možu: Zakaj toliko kadiš? Poglej statistiko, zaradi tobaka vsako leto umre kar nekaj sto Italijanov! Mož mirno: Kaj me briga, jaz sem Slovenec.

POLOVIČNO

Štefka vpraša Mojco: Je bil prvi zmenek s tvojim novim fantom uspešen?

- Da, polovično ...
- Kako, polovično? ne razume Štefka.
- Jaz sem prišla, on pa ne ...

REŠEN PROBLEM

Bojan razburjen kliče nujno zdravniško pomoč: Hitro pridite, moja žena je pogoltnila kondom! Čez nekaj minut pri reševalcih znova pozvoni telefon: Pozabite, sem že našel drugega!

REVEŽ

Ivan se s hudim mačkom zjutraj usede za mizo in čaka zajtrk. Žena ga pogleda in reče: Rada bi vedela, kje si bil vso noč! Ivan odvrne: Jaz tudi ...

POPRAVILO

Na kmetiji se je pokvaril pralni stroj. Gospodar zahteva od gospodinje, naj opere na roke. Ker gospodinja tega noče, jo začne gospodar pretepati. Mimo pride sosed, vidi, kaj se dogaja in začuden vpraša: Ljubi sosed, kaj vendar počnete? Sosed jezno odvrne: Pralni stroj popravljam!

MEHKO SRCE

Janko bolan leži v postelji in vpraša ženo:

- Dragi, ali bi zelo jokala, če bi umrl?
- Seveda, dragi, saj veš, da jočem za vsako malenkost!

DLJE SO STVARI V UPORABI, BOLJŠE JE ZA NAŠ PLANET.

ORGANIZIRA

BREZPLAČNI DVORIŠČNI SEJEM

**PRINESI,
KAR NE POTREBUJEŠ VEČ,
A JE LEPO OHRANJENO**

**IN/ALI
ODNESI,**

**KAR ŽELIŠ,
(TUDI ČE NIČ NE PRINESEŠ.)**

**VSAKO 4. SOBOTO (RAZEN JULIJA)
OD 9. DO 12. URE
V MESTNEM JEDRU SLOVENJ GRADCA**

MESTNA OBČINA SLOVENJ GRADEC

Velikemu in dobremu prijatelju

Pa tudi če bi samo star ata bil,
mim'grede celo kozarček vina spil,
če bi se o tebi z veseljem zapelo,
vseeno bi vse skupaj žalostno zvenelo.

Kamnita je bila pot, tvojega življenja,
žalostna mladost, otroštva nisi imel,
te spremljala je štrna trpljenja,
saj tudi v spanju si pač bedel.

Za marsikatero veselje si bil ogoljufan,
v življenju marsikaj te je prizadelo,
ti nisi vedel, kdaj sta noč ali dan,
v grenki usodi spoznal si le trpljenje in delo.

Minila v vsem tem ti je neznosna mladost,
otročvo neznano in bolečin veliko,
naenkrat poglej: pred tabo starost,
z veseljem pred sabo zagledal boš lepšo sliko.

Vse, kar te zdaj obkroža, ti je le v ponos,
pozabi trpljenje, ničesar naj ti ne bo žal,
četudi grenka usoda, si ji bil le kos,
vse to si pa le s korajžo preстал.

Pa čeprav kolesom časa prizadet,
pokončno si hodil skozi življenje,
pred tabo leži zdaj pravljčni svet,
za tabo pa žalostno in neznosno trpljenje.

Otroci in vnuki plod tvoj'ga so življenja
ter nasmeh na obrazu je božji blagoslov,
čebele, ki letijo, ter ptičje žvrgolenje
in ljubezen hčerke, vnukov in sinov.

Ponosen bodi na vse, kar si preстал,
saj tudi skozi trpljenje čas kdaj koli mine,
tako si pa le življenjsko spoznal,
da močan hrast izraste edino iz močne korenine.

Muhec Dvouhec

Vabilo

V sejni sobi Krajevne enote Radlje ob Dravi Zavoda za gozdove Slovenije ali na spletni strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano lahko do 22. 10. 2014 ustno ali pisno podate svoje predloge in pripombe na osnutek gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Radlje – desni breg za obdobje od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2023.

Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Gozdno-lesna veriga GG Slovenj Gradec

Trudimo se, da lesu, ki zraste pri nas, dodamo kar največjo vrednost, pri čemer zaposlujemo ljudi, ki živijo in delajo pri nas. Približno polovico hlodovine pridobimo iz državnih gozdov, vsaj še enkrat toliko pa je odkupimo od gozdnih posestnikov.

Prednosti, ki jih ima gozdni posestnik z oddajo svoje hlodovine GG Slovenj Gradec:

- odkup hlodovine smreke, jelke, macesna, bora in bukve po poštenu ceni in plačilo v 30 dneh
- odkup hlodovine vseh dolžin, debelin in kvalitete ter organiziran odvoz sortimentov
- odkup lesa na panju in organizirana sečnja ter spravilo lesa
- elektronski prevzem lesa na našem skladišču
- izdelava poročila o pavšalnem nadomestilu za prodajo okroglega lesa za preteklo leto

Kontaktne osebe za odkup:

Božo Vrhnjak, vodja odkupa, tel. 031 575 172; e-pošta bozo.vrhnjak@gg-sg.si

Robert Uršej, odkupovalec, tel. 051 606 872; e-pošta robert.ursej@gg-sg.si

Ivan Martini, odkupovalec, tel. 041 656 005

Prosimo, da z omenjenimi osebami navežete stik in radi se bodo oglasili pri vas in se z vami dogovorili o podrobnostih.

Z oddajo hlodovine GG-ju Slovenj Gradec boste naredili veliko koristnega zase in s tem zagotovili zaposlitve ljudjem v našem okolju.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Foto: Marta Krejan

**1.000.000 €
ZA ZDRAVLJENJE,
KO TO NAJBOLJ
POTREBUJETE**

Best Doctors®
Zdravstveno zavarovanje

**Zavarovalnica
Maribor**

080 19 20
www.ZavarovalnicaMaribor.si